

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 31

CELOVEC, DNE 4. AVGUSTA 1966

CENA 2.— ŠILINGA

Položaj manjšinskih šol urejen?

V dnevniku »Delo«, ki izhaja v Ljubljani, je bil objavljen 26. julija 1966 članek o učnih načrtih za manjšinske šole v Avstriji. Te učne načrte je pred kratkim izdalo prosvetno ministrstvo na Dunaju. Po njih je sedaj jasno določena snov, ki jo mora učiteljsko obdelati na dvojezičnih šolah Koroške v slovenskem jeziku, na manjšinskih šolah Gradišanske pa v hrvaškem oziroma madžarskem jeziku. To je brezdvomno velik napredek, ki ga vsi kot takega priznamo, kljub temu da je učiteljsvo dvojezičnih šol čakalo na tozadevni učni načrt več kot 20 let. Vendar je neupravičen zaključek, do katerega prihaja ljubljansko »Delo« — z dolgim podnaslovom —, ko piše: »Položaj manjšinskih šol na Koroškem in Gradiščanskem je naposled urejen.«

Ta izjava, ki je objavljena na strani »zunanje politike« »Dela«, vsekakor preseneča! Ker je »Delo« napisalo, da je položaj manjšinskih šol »naposled urejen«, naj zabeležimo, kaj še ni urejeno.

Do danes niti ni jasno, ali bodo v vseh občinah, kjer imamo sedaj dvojezične šole, te obstajale tudi v bodoče. Manjšinski šolski zakon iz leta 1959 predvideva namreč tako imenovano »ugotavljanje manjšine«, ki ga koroški Slovenci odklanjamo. Le v krajih, kjer bi se izpovedal gotov odstotek prebivalstva za Slovence, bi imeli starši možnost, da prijavijo otroke k slovenskemu pouku. Šele pred nekaj dnevi je bila v koroškem tisku ponovno izpovedana zahteva po ugotavljanju manjšine tudi v zvezi z ureditvijo šolskega vprašanja. S takim ugotavljanjem bi mogli koroški Slovenci ob podobni nemško-nacionalni propagandi, kot smo jo doživeli za časa odjave jeseni leta 1958, zgubiti čez noč nad polovico šol, kjer se danes še poučuje slovensko. Tako je za zdaj položaj manjšinskih šol na Koroškem »urejen«.

»Delo« omenja sicer, da so pouka v slovensčini deležni samo tisti otroci, katerih starši jih k temu posebej prijavijo ter da ima protislovenska dejavnost nacionalističnih organizacij za posledico, »da najmanj polovica slovenskih otrok nima pouka v materinščini«.

Kdor pozna koroške razmere, ta ve, da je le nekaj nad 1600 otrok prijavljenih k dvojezičnemu pouku. To je 14,45 odstotka vseh šoloobveznih otrok južne Koroške. Ako piše »Delo«, da »najmanj polovica slovenskih otrok nima pouka v materinščini«, potem bi moralo biti približno 70 odstotkov neslovenskih otrok na osnovnih in glavnih šolah južne Koroške. In vendar je resnica drugačna ter smo mnenja, da več kot dve tretjini otrok ni deležnih pouka v materinščini. Znano je tudi, da je 4500 slovenskih staršev zahtevalo za svoje otroke s podpisanih verouk v materinjem jeziku. Tudi verouk spada v okvir manjšinskega šolstva. Tu pa bi slovenska manjšina na Koroškem svoj doslej najbolj žalostni boj v zgodovini, ko ji po obstoječem šolskem zakonu in dekretu celovškega ordinariata ni priznana pravica verouka v materinščini. Pomanjkanje učiteljskega kadra za dvojezične šole, pomanjkanje primernih učnih knjig, Slovincem marsikje še nenaklonjeno okolje, socialna odvisnost itd., vse to pripomore, da je število k slovenskemu pouku prijavljenih otrok razmeroma nizko.

V »Delu« pa so še druge netočnosti. V njem je tako zapisano, da obstaja na Koroškem v smislu manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 »določeno število dvojezičnih osnovnih šol«. Manjšinski šolski zakon govori glede na krajevno določitev šol zgolj o »ugotavljanju manjšine« (člen II, § 10). Do tedaj — in le do tedaj — pa je za manjšinsko šolstvo predviden teritorij z občinami,

Reorganizacija v Jugoslaviji na dolgi rok

Komisija nadaljuje s čištko Varnostne službe

Poročali smo že, da so v Jugoslaviji začeli »čistiti« vlado in državno oblast. Najprej sta bila odstavljena Ranković in Stefanović, oba člana jugoslovanske Varnostne službe. S tem pa se je sprožila obsežna akcija za razčistitev jugoslovanskih oblasti, ki še dolgo ne bo pri kraju. Potem ko so bili padli nekateri uradniki v notranjem ministristvu v Beogradu, Srbiji in Crni gori, je zahtevala reorganizacija svoje žrtve v notranjem ministristvu avtonomne province Vojvodina in Kosmet; vsi tajniki so bili odstavljani. Tem so sledili člani partijskega komiteja v zunanjem ministristvu. Značilno za jugoslovanske razmere je, da reorganizacija doslej ni zadela Slovenije, Hrvaške, Macedonije ter Bosne-Hercegovine.

Odrpito pismo Mihajla Mihajlova Titu

Pred kratkim je italijansko literarno glasilo »La fiera letteraria« objavilo Odrpito pismo jugoslovanskega pisatelja, univerzitetnega profesorja in socialnega demokrata Mihajla Mihajlova. V tem pismu poziva avtor jugoslovanskega predsednika Tita, naj ne prepreči ustanovitve socialno demokratičnega jugoslovanskega organa, nekomunistom pa naj nudi več svobode.

V tem pismu Titu je rečeno med drugim: »Socializma ne moremo in ne smemo istovetiti s totalitarizmom, kajti totalitarizem je samo druga oblika stalinizma. Samo Vaši (Titovi) osebnosti se imamo zahvaliti, da je totalitarni jugoslovanski socializem našel tako človeške oblike, če jih primerjamo s sovjetskimi. Garant te človečnosti v Jugoslaviji pa danes ni Zveza komunistov, temveč Vi osebno, kakor je dokazalo zadnje zasedanje Zveze komunistov.«

Ne jaz in ne oni, ki so enih misli z menoj, nismo sovražniki socialistične družbe in naše dežele; ker pa nočemo naprej živeti v stalnem strahu, smo sklenili, da bomo imeli od 10. do 13. avgusta 1966 sestanek v Zadru s smotrom, ustanoviti na zakonitem zborovanju neodvisni socialno-demokratični, politično-ideološki in socialno-kulturni organ, ki bi naj bil jedro demokratičnega socialno-političnega gibanja v okviru zakonov in jugoslovanske ustave. In tudi zato, da se nam v bodoče ne bo več treba obračati na zahodni tisk, kar smo storili samo, ker je bilo pri nas doslej nemogoče javno delovati.«

V tej zvezi se spomnimo, da so pred nekaj dnevi pri Mihajlovu izvedli hišno preiskavo. Mihajlov zaključuje svoje Odrpito pismo z besedami: »V vaši kakor tudi v oblasti Zveze komunistov leži, da s protizakonitimi

mi, kjer so obstajale ob začetku šolskega leta 1958/59 obvezne dvojezične šole.

Čudimo se »Delu« tudi, da govori o posebnih oddelkih za pouk v slovenskem jeziku »na nekaterih nižjih srednjih šolah«. Mišljeno je pri tem nekaj ur slovenskega pouka na koroških glavnih šolah, ki ga predvideva za prijavljene otroke manjšinski šolski zakon iz leta 1959. Zakaj se izogiba »Delo« izraza »glavna šola«, nam ni jasno, ne glede na to, da te vrste šol v Jugoslaviji ni.

Nadalje piše »Delo«: »Vendar se položaj na Gradiščanskem bistveno razlikuje od koroških razmer, kajti gradiščanski deželni šolski zakon predvideva poleg dvojezičnih tudi še enojezične hrvaške oziroma madžarske

Reorganizacijo je sklenil centralni komitej na Brionih. Ustanovili so posebno komisijo, ki bi naj preuredila varnostno službo, in ki nemudoma in brez prestanka preiskuje njegove temne posle. Sedaj so dognali, da so vodilni funkcionarji pri državni Varnostni službi tudi zlorabljali položaj. Očitajo jim, da so si z državnim denarjem postavljali privatne vile, za sorodnike uradnikov pri Varnostni službi pa luksuzna stanovanja. Podrejene organe te službe, ki so si upali kritizirati te razmere, so prestavljali v oddaljene kraje in na nevažna daljna mesta ali pa so jih predčasno upokojili.

Jugoslovanski tisk, posebno belgrajska »Borba«, skoraj dnevno prinaša poročila o nepoštenosti vodilnih funkcionarjev pri Varnostni službi. V mestu Zrenjanin na primer so uradniki med delovnim časom kvarili. Denar za zabavne igre so si »prislužili« s kupčijami z avtomobili, hišami, stanovanji in podobnim. Uradniki Varnostne službe so se vmešavali v sodnijske razprave in zadeve gospodarskih podjetij in drugih ustanov. Tajna policija je vladala nad celotno državo in partijo. Javno jim očitajo, da so se bolj čutili odgovorne partiji kakor pa Varnostni službi.

CELOVŠKI LESNI VELESEJEM PRED DURMI

Danes čez teden dni se bodo v Celovcu odprla vrata za letošnji koroški lesni velesejem, ki bo od 11. do 21. avgusta 1966. Na celovškem razstavišču so končali s pripravami. Nova pridobitev, ki bo zbudila splošno pozornost, je brezdvomno ogromna lesena hala, ki je priznana pravo mojstrsko delo avstrijskega lesnega gradbeništva in največja te vrste na svetu. Njena razpetina obsega 96 metrov, visoka pa je 26 metrov. Tvrdba Wieser-Hager iz Altheima na Zgornjem Avstrijskem je to zgradbo postavila v rekordnem času osmih mesecev. Stavba je zgrajena na desetih močnih veznikih, od katerih tehta vsak po 40 ton.

Tudi letošnji lesni sejem bo pomembna gospodarska prireditev, saj se je bo udeleževalo nad tisoč in sto razstavljalcev iz 26 držav. Razstavljalci bodo na 120 tisoč kvadratnih metrih razstavnega prostora. Na sejmu bo sodelovalo tudi 80 jugoslovanskih podjetij. Na tej ravni bo razstava odigrala tudi pomembno vlogo pri razvijanju gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo in še posebej med Koroško in Slovenijo ter Hrvaško. Znano je, da je bil letošnji sejmski sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo razširjen; tako bo Avstrija v okviru tega sporazuma izvažala plemensko živino, stroje, elektromaterial, nadomestne dele za avtomobile, motorje in kolesa, proizvode kovinske industrije, kemikalije, galanterijo, papir, pivo ter porcelan in steklo. Jugoslavija pa bo izvažala predvsem stroje in izdelke kovinske industrije, pohištvo, ribje konzerve, sadje, zelenjavo, vino in razno drugo blago. V Avstriji vlada veliko zanimanje za lesene počitniške hišice jugoslovanske proizvodnje.

Avstrija seve prevladuje s svojimi 670 tvrdkami, ki bodo razstavljalce. Države v okviru Evropske gospodarske skupnosti (EWG) so močno zastopane, levji delež imajo pri Varšavi, da na Poljskem ni verske svobode. Kljub temu, da je poljska vlada pogosto zagotavljala, da noče zatirati cerkve in vere, je bila izdelala komunistične tajne načrte, kako ustvariti brezbožno družbo. »O tem ne smemo dalje molčati,« je rekel kardinal; on sam bo v kratkem dokazal poljskim oblastem, da takšni načrti obstojijo; kardinal jih je sam videl.

S tem je poljski kardinal spodbil izjavo predsednika poljske komunistične partije Gomulke z dne 21. junija 1966 v Sejmu, po kateri bi naj poljska vlada niti ne mislila na zatiranje verske svobode.

policijskimi ukrepi zatrete naše zborovanje. V tem primeru pa bi dokazali vsemu svetu, da Vaše besede o demokraciji, o postavah in ustavnih določilih niso v skladu z Vašimi dejanji. Zadarsko zborovanje bo dokazalo, če stoji Zveza komunistov nad zakonom in nad ustavo, če je Jugoslavija osebna last Komunistične partije, ali pa da je prava socialistična država, kjer najdemo in ustavna država upoštevanje. Z drugimi besedami: če more biti dežela, kjer so komunisti že 20 let na oblasti, sočasno tudi pravna država.«

ljudske šole, na katerih je nemščina v vseh razredih obvezen učni predmet.«

Tudi avstrijski manjšinski šolski zakon za Koroško predvideva enojezične slovenske šole z nekaj urami obvezne nemščine. Razlika med našimi in hrvaškimi šolskimi prilikami je le v tem, da na Gradiščanskem hrvaških otrok ni treba posebej prijavljati k hrvaškemu pouku, na Koroškem pa je prijava predpogoj, odkar je izšel 22. septembra 1958 zloglasni odlok, s katerim je bil odstranjen obvezni dvojezični pouk.

Brezdvomno se je tudi na področju manjšinskega šolstva v preteklih letih marsikaj izboljšalo, kar pa »Dela« še ne upravičuje do trditve, da je položaj manjšinskih šol na Koroškem »naposled urejen«.

Kardinal Višinski je spodbil Gomulko

Poljski primas kardinal Višinski je izjavil preteklo nedeljo v pridigi, ki jo je imel v Jozefovem pri Varšavi, da na Poljskem ni verske svobode. Kljub temu, da je poljska vlada pogosto zagotavljala, da noče zatirati cerkve in vere, je bila izdelala komunistične tajne načrte, kako ustvariti brezbožno družbo. »O tem ne smemo dalje molčati,« je rekel kardinal; on sam bo v kratkem dokazal poljskim oblastem, da takšni načrti obstojijo; kardinal jih je sam videl.

S tem je poljski kardinal spodbil izjavo predsednika poljske komunistične partije Gomulke z dne 21. junija 1966 v Sejmu, po kateri bi naj poljska vlada niti ne mislila na zatiranje verske svobode.

Primas je tudi povedal, da poljska vlada pogosto izreka cerkvi smrtno obsodbo; kakor je baje dognalo brezbožno raziskovanje, se je Cerkev danes preživela. Toda če človek zapazi popolno zaupanje vernikov v njihove oblike, tedaj ve, da je kljub izrečeni smrtni obsodbi zmagal Kristus in da Cerkev na Poljskem ne bo izginila. Najbolj je izpostavljena brezbožnim napadom seveda mladina. Zato je državni načrt usmerjen predvsem na mladino, ki jo hoče odvrniti (Dalje na 8. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

JAPONSKA IN SOVJETSKA ZVEZA STA ENIH MISLI

Poročali smo, da se je bil sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko mudil v Tokiju, kjer se je pogovarjal z ministrskim predsednikom Satom in zunanjim ministrom Šino. Medtem se je sovjetski gost vrnil v Moskvo. Na obisku na Japonskem je podpisal tudi sporazum o konzularni konvenciji obeh držav, kjer bodo odprli tudi nove konzulate. Ob koncu Gromikovega obiska so objavili v Tokiju sporočilo o sovjetsko-japonskih pogovorih. V njem je rečeno, da so z zadovoljstvom ugotovili, da se mednarodni položaj razvija v smeri nadaljnje krepitve načel miroljubnega sožitja med državama z različnimi družbenimi sistemi. Tako Japonska kot Sovjetska zveza sta enih misli o tem, da bi lahko nadalje razvili medsebojne stike na vseh področjih v duhu sovjetsko-japonske deklaracije iz leta 1956 in na podlagi medsebojne koristi, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve v obeh državah.

U TANT RAZOČARAN ODPOTOVAL IZ MOSKVE

Generalni tajnik Organizacije združenih narodov U Tant, ki se je na povabilo sovjetske vlade mudil pet dni na obisku v Sovjetski zvezi, je odpotoval iz Moskve. Na krajši tiskovni konferenci je poudaril, da je zelo v skrbeh zaradi vietnamske vojne. Dejal pa je, da to izjavlja kot zasebni državljani. Nadalje je omenil, da je v pogovoru s sovjetskimi voditelji ugotovil, da Sovjetska zveza podpira njegovo kandidacijo za generalnega tajnika OZN za prihodnje petletno mandatno dobo. Sovjetski voditelji so v pogovoru z njim podprli stališče, da bi OZN lahko razvila širšo razpravo o tem, kako poravnati mednarodne spore in kako bi naj vršila svoje delo kot pomembni činitelj za mirno urejanje svetovnih vprašanj.

Na poti v New York se je U Tant ustavil za kratek čas v Parizu. V pogovorih s časnikarji je izjavil, da so pogovori v Moskvi potrdili njegov strah, da se more vietnamsko vprašanje razviti do stanja, ki bo ogrožalo mir na svetu. Tako je možno, da so pogajanja glede Vietnama zašla na mrtvo točko.

TLA POD SOVJETSKIMI VODITELJI SE SPET MAJEJO

Zahodni opazovalci v Moskvi domnevaajo, da se za kulisami Kremlja marsikaj dogaja, predvsem da se moč v državi na tihem spet premika. Proti koncu tedna je bila v Moskvi sklicana tajna seja komunistične partije. Ta teden pa se je sestal Vrhovni svet, ki je med drugim razpravljal o sestavi nove sovjetske vlade. Po raznih vesteh naj bi ministrski predsednik Kosigin odstopil iz združenih razlogov.

V zvezi s to tajno sejo pa je javnost iznenadil ukrep, ki predvideva uvedbo »notranjega ministrstva«, kot je bilo za časa

Stalina. Takrat mu je načeloval Stalinov vodja tajne službe Beria. Hruščev je bil ta instrument sovjetske moči kratkomalo odpravljen. Sedaj pa so ta aparat v sovjetski varnostni službi ponovno vpeljali. Imenovano osrednje moskovsko ministrstvo je dobilo ime »unijski ministerij za javni red«. Njegovе funkcije se bodo po mnenju sovjetskih krogov ujemale s prejšnjim notranjim ministrstvom. Državna varnostna služba, ki jo je bil Hruščev razpustil, se bo pomaknila spet v središče oblasti.

Nestrpno pričakujejo, kdo bo novi sovjetski »notranji minister«. Ta zadeva pa je tudi v zvezi s poostrenimi kazenskimi določili za prekrške proti državni varnosti, proti javnim nemirnim in proti naraščajočemu pobaletinstvu v Sovjetski zvezi.

WILSON JE POTOVAL PO PRIZNANJE V ZDRUŽENE DRŽAVE

Glavni dosežek Wilsonovega potovanja v Združene države Amerike je bil, da je ameriški predsednik Johnson zagotovil angleškemu funtu podporo pod vsakim pogojem; pomagal bo na vsak način preprečiti razvrednotenje angleške funta. V Londonu na svetu in za rešitev atlantskih vprašanj.

pri nas v Avstriji . . .

JUŽNOTIROLSKA POGAJANJA SPET V OSPREDJU

V Avstriji, posebno pa še na Južnem Tirolskem, so sedanja južnotirolska pogajanja zadnjih dni sprožila veliko razburjenje. V Avstriji so bile volitve za državni zbor in tako je nastal nujen odmor v pogajanjih. Novi avstrijski zunanji minister Tončić-Sorin je izrazil priložnost, ko se je udeleževal zborovanja Evropskega sveta v začetku maja letos, da je navezal stike s svojim italijanskim ministrskim kolegom Fanfanijem. Sledili so razgovori v Londonu, Montreu in spet v Londonu, vendar še niso zaključeni; računajo, da se bodo pogajanja vlekle še teden dni. Pogajanje se udeležujejo zastopnik glavnega tajnika in vodja ministrskega kabineta, poslanik Kirschschräger, tirolski ravnatelj deželne urada Kathrein, z italijanske strani pa poslanik Toscana in Gaja iz rimskega zunanjega ministrstva.

Za podlago služi pariški sporazum, ki nudi samo okvir in dopušča s tem avtonomiji najširše torišče. Avtonomijo so doslej razlagali najožje, zato je težko pričakovati, da bo Italija svoj koncept nenadoma razširila. Italijani stojijo na stališču, da je italijanska notranjepolitična zadeva, če v kaj privolijo, in da to nima nobenega opravka s pariškim mednarodnim sporazumom.

Doslej še ni uspelo določiti rok z Italijo, do kdaj bo privolila v posamezne točke, ki jih je kar 104 in kjer gre v bistvu za zelo majhne izboljšave statuta o avtonomiji. Vendar Avstrija upa, da se bo mogla z Italijo dogovoriti za določen rok.

JUŽNOTIROLSKO VPRAŠANJE PRED ZDRUŽENIMI NARODI

Na Dunaju so ob sedanji razvojni stopnji

. . . in med slovenskimi manjšinami

TRŽAŠKI KAMNARJI STAVKAJO

Tržaški kamnarji so stopili že 11. julija 1966 v stavko in je doslej niso prekinili. Po prizadevanju nabrežinskega župana je prišlo na deželno odborništvu za delo do ločenih razgovorov med predstavniki delavcev in delodajalcev in pristojnim odbornikom, vendar se industriji še niso odločili za pogajanja z delavstvom. Sindikalne organizacije so medtem sprožile nabiralno akcijo za pomoč stavkajočim kamnarjem.

BENEŠKI SLOVENCİ ČAKAJO ŽE STO LET NA PRIZNANJE NAJOSNOVNEJSIH PRAVIC

Te dni poteka sto let, odkar so se beneški Slovenci z ljudskim glasovanjem odločili za Italijo, mlado državo, ki je nastala z združitvijo italijanskih pokrajin. Avstrija namreč ni hotela rešiti njihovih gospodarskih in političnih vprašanj. Demokratični nazorji so pritegnili Benečane, ki so s svojimi glasovi dosegli priključitev k njej. Od takrat je poteklo sto let, toda v Benečiji se stvari bistveno niso spremenile.

V gospodarskem pogledu je območje še vedno pasivno, delno zaradi šibkih gospodarskih možnosti, delno pa tudi zaradi brezbrzičnosti oblasti, ki v teh krajih ne investirajo nobenega denarja. Morda bo šele

nova dežela ustvarila izglede, da bo prebivalstvo našlo zaposlitev v domačem kraju. Doslej je moralo iskati delo v tujini. Tudi za jezikovno svobščino se oblast ni dosti zmenila. Fašizem je zatrl celo uporabo slovenščine v cerkvi. (Kdo ne pozna kaplana Čedermaca in njegove »Kalvarije« zaradi preganjanja slovenskega jezika v cerkvi?) Po vojni pa so slovenščino zatirali še na mnogo krutejši način.

Ko se beneški Slovenci sedaj spominjajo vseh teh dogodkov, si želijo demokratičnega napredka in miru med ljudmi, ki prebivajo v dolinah ob Nadiži, hkrati pa upajo, da bo pri odgovornih ljudeh vendarle prevladala zdrava pamet ter popravila vsaj del krivic.

INTERNIRANCI SO DOBILI ODŠKODNINO

Italijanski odbor poslanske zbornice za finance in državni sklad je odobril razdelitev denarja, katerega je dala Zahodna Nemčija za odškodnino italijanskim državljanom, ki so bili zaprti v nacističnih koncentracijskih taboriščih in med katerimi je bilo tudi več Slovencev. Odškodnina znaša 150 mark za vsak mesec zapora v taborišču. Vloženih pa je bilo vsega 329 prošenj. S Tržaškega in z vse Primorske je bilo zelo veliko ljudi v taboriščih.

nu ugotavljajo z zadoščenjem, da je Johnson primerjal Wilsona s Churchillom. Po mnenju Angležev je ameriška vlada prepričana, da bosta sedaj nasilno uzakonjeni »odmor pri plačah« in pa deflacija ozdravila angleško gospodarstvo. Wilson in Johnson pa sta bila enakega mnenja tudi glede tega, da mora Anglija ohraniti funt kot rezervno denarno vrednoto, posebno pa glede tega, da mora igrati Anglija še naprej svojo vlogo kot svetovna sila na Daljnem vzhodu.

Pred odhodom iz Washingtona se je Wilson na tiskovni konferenci podrobneje bavil z angleškimi vojaškimi obveznostmi. Kar zadeva vojaške izdatke pri NATO in »vzhodno od Sueza«, jih bo morala Anglija izdatno zmanjšati, in sicer za najmanj sto milijonov funtov. Ta ukrep je za Veliko Britanijo neobhodno. Vendar Wilson nikakor ni zaprosil Johnsona za finančno podporo za svojo deželo. Pač pa je omenil, da se bo britansko gospodarstvo uravnovesilo v začetku leta 1967.

Predsednik Johnson je Wilsona pohvalil zaradi angleške politike, ki stremi za stabilizacijo. »Wilson je jasno izrazil odločnost Velike Britanije, da bo spravila svoje gospodarstvo v red,« je dejal zastopnik tiska. Johnson pa je opozoril Anglijo tudi na veliko skupno odgovornost obeh držav za mir na svetu in za rešitev atlantskih vprašanj.

južnotirolskega vprašanja izjavili, da ni mogoče ničesar doseči. Zato so povprašali avstrijskega poslanika pri OZN Waldheima kakor tudi generalnega tajnika U Tanta, če obstoji možnost, da bi južnotirolski problem obravnavali pred Združenimi narodi. Odgovor na to vprašanje je bil odklonilen; opozorili so na resolucijo Združenih narodov, ki pravi, da se je treba poslužiti »drugih mirnih sredstev«, če bi se bilateralna pogajanja izjalovila. S tem bi bilo ponovno treba seči k pogajanjem.

PRED URESNIČENJEM NAČRTOV ZA PODRŽAVLJENO INDUSTRIJO

Na Dunaju in drugod razpravljajo o daljnosežnih načrtih za koordinacijo in uglešnje avstrijske podržavljene industrije, nekatere od njih tudi že uresničujejo. Pri tem ne gre za nastanke superkoncernov, temveč za dogovore med posameznimi podjetji ene stroke ali pa tudi privatnih tvrdk. Namen teh stremeljenj pa je, ustvariti gospodarski ustroj, ki bo Avstrijo usposobil, da bo mogla konkurirati na mednarodnem trgu. Ta stremeljenja podpira tudi državni tajnik Taus. Podjetja naj bi se ne združila v trpka velepodjetja; ostanejo naj tudi podjetja, ki so si ustvarila dobro ime. Podržavljena industrija je vse poskuse koordinacije podprla, tudi pri socialističnih zastopnikih je naletela na dober odmev.

KLAUS JE IZRASIL MORU SOŽALJE AVSTRIJE

Nekaj dni potem, ko so strelji atentatorja smrtno zadeli italijanskega carinika in ranili dva druga, od katerih je eden podlegel poškodbam v bolnišnici, je avstrijski zvezni kancler Klaus izrazil italijanskemu ministrskemu predsedniku Moru svoje ogorčenje nad dejanjem, ki se je zgodilo v St. Martinu v Gsiestalu. Prizadetim družinam pa je izrazil svoje sožalje.

Italijanski časopis »Corriere della Sera« je obdolžil avstrijsko policijo, da pri »boju proti nasilju na Južnem Tirolskem« ne podpira italijanske policije. Dobesedno je tam rečeno: »Tirolske policijske oblasti priznajo storilec na način, ki meri že na soudeležnost...« Proti temu je izjavil predstojnik avstrijske državne policije v notranjem ministrstvu Peterlunger, da so avstrijske oblasti izdale potrebne ukrepe, takoj ko so zvedele za zločin. Tudi sedaj še lovijo neznane storilce.

V Boznu so uprizarili neofašistični strankarji protestno zborovanje proti umoru v Gsiestalu, ki se ga je udeležilo okoli tisoč oseb. Govornik te skupine deželni poslanec Mitolo je pri tem trdil, da so se storilci udobno poskrili v Avstriji in da avstrijska policija tem atentatorjem ne dostavlja samo orožja, temveč jih tudi šola.

OBRAMBNO MINISTRSTVO JE DOBIL NOVO SEKCIJO

Od ponedeljka tega tedna naprej je dobilo obrambno ministrstvo na Dunaju novo sekcijo V. Njen vodja je vojaški generalni intendant dr. Franz Zobel. Nova sekcija se bo pečala z zadevami, ki so doslej bile v območju sekcije IV in pri vrhovnem vojaškem intendantu. To delitev so izvedli iz gospodarskih razlogov in s tem ločili oskrbovanje avstrijske vojske od njene uprave.

SLOVENCİ

doma in po svetu

Slovenec — profesor germanistike

Prof. Ciril Arko, ki že dalj časa biva v Združenih državah Amerike, je bil imenovan na Park College v Parkville v Montani za profesorja germanskih jezikov. Zadnjih deset let je bil načelnik oddelka za matematiko na višji šoli v La Junti v Coloradu. Je član zveze »National and Colorado Education Association«.

Slovenec v Venezueli čaka skupni dom

Slovenci v venezuelski prestolnici so se odločili, da si bodo tudi oni postavili skupni dom. Akcijo za postavitev doma je začel njihov dušni pastir g. Janez Grilc. Dejal je: »Narod je kot velika družina. Povezuje ga isti jezik, ista preteklost, ista kri. Zato ni čudno, da se člani te velike družine med seboj povezujejo. V tujini se še bolj čuti ta značaj velike družine, ki je narod. Zato si narodne družine ustanavljajo svoja skupna središča in domove.«

Dr. Maks Šnuderl predaval na nemških univerzah

Na univerzah v Marburgu in Göttingenu je te dni predaval profesor pravne fakultete v Ljubljani dr. Maks Šnuderl o družbenih in ustavnih temeljih jugoslovanske znanje politike. Slovenskega znanstvenika sta povabili univerzi na podlagi pogodbe med skupnostjo jugoslovanskih univerz in nemškim institutom za akademsko izmenjavo (DAAD).

Gospodarstvenik Željko Gržinič umrl

Pred kratkim je v Trstu nenadoma umrl znani gospodarstvenik Željko Gržinič. Pokojnik je bil istrski rojak, a se je že v mladih letih preselil v Trst, kjer je kmalu zavzel vidno mesto v tržaškem gospodarskem življenju. Bil je član upravnega odbora Tržaške kreditne banke od njene ustanovitve, živo pa se je zanimal tudi za usodo slovenske manjšine v Italiji. Mnoge slovenske organizacije so z njegovo smrtjo zgubile velikega podpornika. Umrl je star 60 let.

Veronika Deseniška v italijanščini

Profesor Martin Jevnikar je izdal v knjigi italijansko napisano obširno študijo pod naslovom »Veronika Deseniška v slovenski literaturi«. Knjiga je izšla z letnico 1965 pri založbi Marsilio Editori v Padovi, natisnila pa jo je tiskarna Graphis — Starvar & Co v Trstu. Knjiga je posvečena znanemu slavistu Arturu Croniu, profesorju slavistike na padovanski univerzi, kjer predava tudi profesor Martin Jevnikar o slovenskem jeziku in literaturi.

Knjiga obsega 122 strani ter predstavlja pomembno slavistično delo v italijanščini. Hkrati pa je nov člen v povezovanju med slovensko in italijansko kulturo.

Slovenci na srečanju pesnikov iz srednje Evrope

V Gorici v Italiji je pred kratkim izšla nova številka kulturne revije »Iniziativa Isontina«, ki priobčuje gradivo z nedavnega srečanja pesnikov iz srednje Evrope. Na tem srečanju, ki je bilo v Gorici, je sodelovalo tudi več slovenskih in drugih jugoslovanskih pesnikov. Omenjeni list priobčuje izvirne posameznih sestavkov tudi v slovenščini.

Likovna razstava v Rogaški Slatini

V novi terapevtski dvorani zdravilišča v Rogaški Slatini so pred kratkim odprli slikarsko razstavo, ki jo je organiziral likovni klub v Rogaški Slatini. Razstava obsega okrog 60 slikarskih del domačih umetnikov. S svojimi deli najbolj izstopajo Tone Slivnik, Marjan Presiček, Dana Kočica-Vinsek in Ferdo Pak. Za prijetno poživitev je poskrbel Ferdo Pak s svojstvenim likovnim izražanjem na steklenih predmetih. Domači likovni klub si je postavil nalogo, da bo tako razstavo ponovil vsako leto.

Slovenska koncertanta v Salzburgu

Hkrati s prireditvami salzburskega festivala se vrste komorni in solistični koncerti v dvoranih salzburskih gradov. Ob tej priložnosti sta nastopila tudi slovenska koncertanta Igor Ozim in Marjan Lipovšek, in sicer v marmorni dvorani dvorca Mirabell. Njun koncert je bil prvi slovenski nastop v renoviranem festivalskem avstrijskem mestu.

Razstava istrskih narodnih noš

V koprskem muzeju so odprli priložnostno razstavo istrskih noš, in sicer brsko nošo, ki so jo nosile v 19. stoletju ženske v trikotu slovenske Istre med Dragunjo, Slavnikom in Škedenjem, ter medersko nošo, značilno za okolico Trsta, od Bazovice do Nabrežine. Razstavo je pripravila kustos narodoslovnega muzeja Helena Šimunka. Odprli so jo kot uvod k sedmemu jugoslovanskemu folklornemu festivalu, ki je v Kopru. Razstava pa prikazuje predvsem narodoslovno bogastvo slovenske Istre. Koprski muzej je ob tej priložnosti uredil več izložb po mestu, v katerih prikazujejo noše iz raznih jugoslovanskih pokrajin.

Nova umetnostna galerija

Na svetovni razstavi letos bo sodelovalo 200 umetnikov iz 45 dežel

Slovensko mestoce Slovenj Gradec se utesne razviti v eno izmed svojevrstnih svetovnih kulturnih središč. Dosedanja zgodovinsko umetnostna tradicija in številne kulturne ustanove že ustvarjajo primerno kulturno vzdušje in razgibano ozračje. Mali kraj s komaj nekaj tisoč prebivalci se je lotil velike naloge, da letos v jeseni, v okviru proslav ob 800-letnici mesta, odpre prvo mednarodno razstavo z idejo Združenih narodov pod geslom »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi«.

Z nenavadnim zadoščenjem je tajništvo za to mednarodno razstavo v umetnostnem paviljonu v Slovenjem Gradcu sprejelo pismo generalnega tajnika OZN U Tanta, ki je pobudnikom razstave zapisal:

„Z velikim zanimanjem in veseljem sem izvedel, da ste se glede na uspeh razstave, ki ste jo leta 1965 priredili v počastitev 20. obletnice Združenih narodov, odločili, da organizirate letos v oktobru mednarodno razstavo v Slovenjem Gradcu, ki bo imela geslo »Mir, humanost in prijateljstvo med narodi« in ki naj bi vodila k ustanovitvi stalne umetnostne galerije v duhu idealov Združenih narodov.

Vselej sem bil prepričan, da je umetnost, ki presega vse od človeka ustvarjene pregrade, temelječe na političnih, rasnih in drugih razlikah, eno izmed najbolj učinkovitih sredstev, s pomočjo katerih si narodi sveta lahko vzajemno sporočajo svoje najvišje ideale in svoja najgloblja čustva za mednarodni mir in sodelovanje. Zato čestitam vsem pobudnikom v društvih in klubih kot tudi občinski upravi v Slovenjem Gradcu ter vsem umetnikom Jugoslavije, katerih podjetnost in navdušenje sta osnova za stalno razstavo. Prav tako se mi zdi zelo primerno, da bo prav Slovenj Gradec s svojo tradicijo kot središče kulture in umetnosti izbran za kraj te razstave in da se ta prireditve časovno ujema s proslavami ob 800-letnici ustanovitve mesta. Vsem, ki to organizirajo, sporočam svoje najboljše želje za uspeh razstave in za nadaljnjo utemeljitev Slovenjega Gradca kot središča umetnosti. — U Tant.”

Priprave so v polnem teku. Občinska skupščina v Slovenjem Gradcu kaže za prireditve veliko zanimanje in razumevanje, hkrati pa pri tej široki kulturni akciji sodelujejo tudi gospodarska podjetja, ki pravilno ocenjujejo, da bo nadaljnji umetnostni razvoj kraja prispeval tudi k živahnemu gospodarskemu in zlasti turističnemu prometu. Duhovni vodja celotne akcije je profesor Karel Pečko, ravnatelj umetnostnega paviljona.

»Ta naša najpomembnejša pridobitev ne bo pripomogla zgolj k popolni afirmaciji svetovne likovne razstave, temveč bo imela daljnosežne posledice za kulturo in turizem. Prvi dnevi avgusta letos bodo za Slovenj Gradec še posebej pomembni. Takrat bodo na gradbišču nove galerije zapele prve lopate — začela se bo gradnja novega kulturne objekta,« je dejal Karel Pečko.

Nova umetnostna galerija bo dolga 50, široka pa 20 metrov. Vhodno stopnišče v ga-

leriji se bo približalo sedanjemu slovenjegraškemu gradu, ki se bo spremenil v muzej. Medtem ko bo umetnostno razstavišče v prvem nadstropju, bodo v pritličju uredili 15 trgovskih lokalov. Ker bodo letos lahko razstavljali plastike tudi v pritličju, kjer trgovska podjetja še ne bodo opremila svojih prostorov, bo za razstavo na voljo čez 3000 kvadratnih metrov prostora.

Svečana otvoritev svetovne likovne razstave bo 23. oktobra 1966. Nova umetnostna galerija, ki jo bo med drugim gradila tudi mednarodna delovna brigada OZN, bo do takrat že pripravljena za razstavo. Tudi mesto samo bo spremenilo obličje. V obnovljenem gradu bo muzej, pozneje bodo postavili ob bivšem mestnem obzidju umetnostne ateljeje. Cerkev Sv. Duha bodo preuredili v razstavišče gotske plastike. Vse te umetnostne objekte bo povezovala tako imenovana »umetniška pot«. Asfaltirali bodo središče mesta, obnovili pročelja hiš v me-

stu in dohodnih naseljih (Šmartno), v mestu bodo uredili zelenice in cvetlične nasade.

Posebno skrb bo posvetila likovni razstavi turistična služba. Pričakujejo veliko število gostov in turistov iz vsega sveta. V Slovenj Gradec bo verjetno prišel tudi predsednik UNESCO iz Pariza Rene Macheu.

Prireditelji svetovne razstave v Slovenjem Gradcu so povabili k sodelovanju na razstavi nad 200 umetnikov iz 45 evropskih, azijskih, afriških in ameriških držav. Med njimi Ossipa Zadkina, Picassa, Alberta Duchamela iz Kanade, Giorgia Bombarda iz Italije, Arnolda Grossa iz Madžarske, Tona Wegnerja iz Nizozemske, priznane umetnike iz ZDA, Španije, Japonske, Tajske, Urugvaja, Velike Britanije in druge. Sodelovali bodo tudi likovniki iz Jugoslavije ter z Dunaja, iz Celovca in Gradca.

Ob tem se pri nas na Koroškem vsiljuje začudenje, kje lahko Avstrijci pokažemo na podoben kulturno prizadetost? Kje so avstrijska pristojna in odgovorna mesta, kje so naši občinski odbori, kje ostajajo naši kulturni pobudniki, kadar gre za kulturna vprašanja? Ali pa nas je provincializem že tako zaslužil, da takim nalogam nismo več dorasli?

Nova galerija tudi v Kranju

V kletnih prostorih Prešernove hiše v Kranju nastaja nova slikarska galerija, ki bo — tako napovedujejo — nekaj povsem novega v dosednji praksi naših galerij: to naj bo živa, eksperimentalna galerija, neformalna tako po izboru razstavljalcev in razstavljenih del kot po načinu razstavljanja. Ta galerija naj bi bila živ odraz vsakdanjega dela in prizadevanj kranjskih likovnikov, tudi odraz eksperimentiranja. V njej naj bi našel mesto vsak, ki se tako ali drugače udeležuje na likovnem področju, vsako delo naj bi bilo tu na vpogled ljudem, ki se zanimajo za likovno ustvarjalnost: kip, slika, fotografija, skica, urbanistični osnutki, grafično oblikovanje. Avtor naj bi sem povsem neformalno prinesel svoje delo, zapisal svoje ime na posebni tabli pred vhodom v ta kletni prostor in razstavil, kar bi rad in kar misli, da bi utegnili zanimati ljudi ali kar tako ali drugače prispeva k likovnemu udejstvovanju v Kranju.

Nedvomno je taka pobuda nekaterih kranjskih likovnikov odlična in nedvomno bi taka živa galerija hitro pritegnila pozornost ljudi. Neki Triler poroča iz Kranja, da moramo s takim svobodnim načinom razstavljanja seveda pričakovati »dobro« in »slabo« razstavljenih del. Vendar naj ljudje povejo, kaj je »dobro« in kaj »slabo«, tisti, ki se zanimajo za to in ki si bodo razstave ogledovali, ne pa, da peščica nekašnih izbrancev vedno kot vesoljni arbirer vnaprej o tem odloča! To je tudi eden izmed pomembnih namenov take galerije, ki bi z debatnimi večeri — če bi se seveda pokazala potreba po njih — lahko postala živ odraz likovnega ustvarjanja v širokem pomenu besede.

Pobuda za tako galerijo pa ni povsod v Kranju naletela na plodna tla. Kljub temu pa kaže, da bo galerija v kratkem že odprta. Prvi bodo razstavljali po nekaj svojih del Vinko Tušek, Ljubo Ravnar in Marjan Belec.

Ob robu ljubljanskega seminarja za sloveniste

Prvi beloruski prevodi slovenske poezije

Pred kratkim smo poročali, da so v Ljubljani odprli drugi seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Tega se je udeležil tudi beloruski slavist, pesnik in prevajalec Nil Semjonovič Gilevič. Kot menijo, je to prvi primer, da navezuje beloruski književnik neposredne stike s slovensko literaturo. Gilevič je že prej pokazal zani-

manje za slovenski jezik. Zanj ga je ogrel med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi slovenski rusist iz Ljubljane Janez Zor. Sedanje Gilevičovo bivanje v slovenski prestolnici, ki ga podpira tudi komisija za kulturne stike s tujino pri društvu slovenskih pisateljev, bo samo razširilo in utrdilo njegovo neposredno spoznavanje slovenskega naroda in kulture.

Ruski gost iz Minska se je še pred koncem seminarja sešel s krogom slovenskih pisateljev. V pogovorih je izrazil željo po globitvi belorusko-slovenskih literarnih zvez. Slovenska književnost med Belorusi ni bogve kako znana, ta ali oni jo pozna samo iz prevodov v ruščino. Pred vojno je izšlo v beloruskem prevodu samo nekaj Cankarjeve poezije — in to je vse, tako je pojasnil Gilevič. Pa tudi Slovenci sami niso mogli pokazati gostu iz Minska izrazitih sledov neposrednega zanimanja za belorusko slovstvo, ki se naslanja na belorusko jezikovno in kulturno samostojnost.

V Minsku izhaja revija »Literatura in umetnost«, ki jo izdajata ministrstvo za kulturo in zveza beloruskih pisateljev. V 56. številki, ki je nedavno izšla, sta skoraj dva stolpca posvečena slovenski poeziji, in sicer pod naslovom »Galasy Slavenii«. »To so sploh prvi prevodi slovenske poezije v beloruščino,« je pojasnil ob tem Gilevič, ki je objavljenih šest pesmi sam prevedel in uvodoma opozoril na slovensko poezijo. Pri tem je poudaril, da bi kazalo prevesti v beloruščino izbor najznačilnejših pesmi Prešerna, Jenka, Aškerc, Župančiča in drugih.

Nil Semjonovič Gilevič je prevedel Prešernovi pesmi »Kam« in »Ukaz«, Župančičevo »Zebljarsko«, dalje motiv iz »Primorskih pesmi« Iga Grudna, Klopčičeve »Tri želje« in sonet Dragotina Ketteja »Na očetu grobu«. Prevodi ritmično lepo tečejo in kažejo, da je beloruski prevajalec kos pesniškim kvaliteta slovenskega izvirnika.

sodobni kulturni

portret

Alois Hergouth

Alois Hergouth je bil rojen leta 1925 v Gradcu, kjer je po univerzitetnem študiju tudi doktoriral in je danes na graški univerzi docent v inštitutu za narodopisje. Sodi med markante in zelo dinamične osebnosti graškega kulturnega kroga. Sposobnostim uspešnega pesniškega ustvarjalca pa se pridružujejo pri njem tudi ambicije iznajdljivega, vztrajnega in vseskozi napredno usmerjenega kulturnega organizatorja. Hergouth pripada močno avantgardistično usmerjeni skupini, ki se je zbrala pod naslovom »Forum Stadtpark« in se ukvarja z literaturo, slikarstvom, glasbo in splošnim kulturno vzgojnim delovanjem. Kot soustanovitelj te skupine si je pridobil mnogo zaslug za njeno uspešno delo. Kot referent za literaturo je v »Forum Stadtpark« ustvaril dovolj trdno zaledje za izhajanje revije »Manuskripte« in za razne literarne akcije, ki so se vključile tudi v avstrijsko kulturno sodelovanje s sosednjima državama Jugoslavije in Italije. Posebej je Hergouth naklonjen zvezi s Slovenijo, saj je po materi sam slovenskega rodu.

Tako zori Hergouth v svojsko osebnost v ugodnem kulturnem vzdušju, v mestu, ki išče ob Dunaju svoje lastno kulturno lice in se kot obmejno mesto vedno bolj zaveda svoje vloge v okviru avstrijskega kulturnega posredništva med vzhodom in zahodom, zlasti ob veliki poti v Jugoslavijo in čez v orient in na italijanski jug. Kot pesnik ima nekaj lepih uspehov. Njegovo literarno delo obsega že tri pesniške zbirke: »Neon in psiha« 1953, »Črni davek« 1958 in »Sladka gora — Der süße Berg« 1965.

»Sladka gora — Der süße Berg« je izšla s tem značilnim naslovom pri Leykam Verlagu v Gradcu. V avstrijskih literarnih krogih je zbudila precejšnjo pozornost in odobravanje. Zbirko je z grafikami opremil Heinrich Pölzl. Knjiga je presenetljivo skiciranje nadrobosti narave in podeželskega sveta nasploh, posebno pa še kmečkega, vaškega, ki korenini v pokrajinskem pejzažu Sladke gori v bližini Šmarja pri Jelšah v Sloveniji.

Hergouth ima že po poklicni plati smisel in občutek za folkloro. V folklornem okolju Sladke gore tiplje k davnim koreninam v temo zavite poganske preteklosti, senčne igre med dobrim in zlim, med svetlobo in temo, med zimo in pomladjo, med življenjem in smrtjo. Ob doživljanju narave, ob porajanju in umiranju vsega živega znaša na kup gradbene dele za stavbo svojega filozofskega sistema.

Na Sladki gori blizu Šmarja pri Jelšah je Hergouth pred leti po materini strani podeval staro viničarijo in nekaj korakov vinograda ob njej; tako je iz graškega meščanskega sveta stopil v slovensko podeželsko pokrajino. Pesniška zbirka »Sladka gora — Der süße Berg« je dnevnik nekega resničnega stanja, v katerem je moral pesnik na imenovani gori izbojevati silovit boj z naravo. V hiši, ki jo je pesnik podedoval, je pred njim prebival stari Jurij Dobnik, viničar, ki se je vse življenje otepal z revščino in je do konca branil pred divjo silo neobrdane narave košček zemlje, ki mu je dajala skromni kruh. Po Dobnikovi smrti — v uvodu zbirke zvezo, da je bilo to 23. julija 1961 — je bila viničarija nato zapuščena vse do tlej, dokler se ni pojavil pesnik kot dedič in gospodar. Že je gozd s svojim grmovjem segel po vinogradu, že so živali vdrle v hišo in se je na domačiji začelo splošno razpadanje, ko je pesnik napovedal vendar postavil podivjano rast in razdejanje ter se ustavil na Dobnikovo mesto. Vinograd je zopet iztrgal gozdu, hišo zavaroval pred živalmi in se v teku let celo vključil v vaško skupnost.

Hergouth pa objavlja tudi krajšo prozo in prav udarne epigrame. Leta 1955 je prejel Roseggerjevo nagrado, leta 1958 pa literarno nagrado mesta Gradca. Kot sin slovenske matere in očeta Avstrijca nosi v sebi dispozicijo človeka, ki sicer po svojem poreklu pripada dvema narodoma, po svoji notranji uglašenosti pa se je dvignil v prostor na duhovnem in kulturnem stičišču obeh narodov. V njem se svobodno giblje kot človek in kot umetnik. Z vsem svojim pesniškim snovanjem kaže Hergouth, da je pesnik sodobnega sveta. Najdemo ga celo na političnem prizorišču, vseskozi je prisoten v avstrijskem kulturno-političnem življenju, bori se proti zatohlosti, glasuje za odkritost in jasnost, ostro presojo in dokumentacijo resnice.

ANTON INGOLIČ

„Lastovka čez ocean“

Lastovka čez ocean je roman, ki se dogaja na domači poltovorni ladji, ki z nekaj potniki pluje iz Amerike proti domovini. Potniki predvsem slovenski izseljenci, zaradi obiska ali drugih vzrokov potujejo domov. Življenje na ladji teče mirno in ustaljeno, vsaj v začetku, in zdi se, da se v teh dveh, treh tednih, kolikor traja potovanje, ne more ničesar zgoditi. Toda med ljudmi, ki se po toliko različnih življenjskih usodah znajdejo na domači ladji, se vendar kmalu spletno določene vezi, obenem pa izbruhnejo tudi nasprotja, ki privedejo do usodnega spopada. To, kar v začetku samo slutimo, se mora zgoditi. Smrt enega potnika, slepi potnik, begunec, ki hoče priti domov, predvsem pa vojni zločinec, ki se skriva pod tujim imenom in tujim potnim listom, vse to privede do usodnih zapletov, ob katerih stopijo drugi manjši konflikti med potniki v ozadje. Pri vseh teh opisih dogodkov na ladji pisatelj nujno posega v preteklost in celo precej daljno preteklost posameznih oseb, ki pripovedujejo o svojem življenju, zlasti o življenju v Ameriki. Tako se nam razkriva življenje slovenskih izseljencev v Ameriki v precej žarki luči, ki je bilo večina vse prej kot lepo, prijetno in udobno, temveč trdo življenje polno trpljenja in truda. Tako se v Ingoličevem romanu prepletajo usode ljudi, od katerih je vsak doživel svojo zgodbo, z zanimivimi in napetimi dogajanji na ladji v zaokrožen, prijetno

pripovedovan in z zavestjo naprednega intelektualnega delavca obravnavan tekst, ki bralca pritegne. Ingolič zna pripovedovati, zna tkati zgodbe in zna tudi vplesti v roman nekaj romantike, nekaj sodobne družbene in nekaj socialne problematike ter tako ustvariti tekst, ki ustreza vsem pogojem dobrega romana. Seveda so pri tem dragocena zlasti originalna in izvirna pričevanja o usodi slovenskih izseljencev v Ameriki, tako da lahko roman »Lastovka čez ocean« označimo tudi kot majhno, v literarni obliki napisano študijo o slovenskem izseljenstvu v Ameriki. Tak način prikaza usod in sprememb, ki so jih ljudje doživljali v teku zadnjih desetletij v Ameriki, je globoko sprejemljivejši in učinkovitejši. Seveda je Ingolič predvsem pisatelj in ne znanstvenik, ki bi obravnaval izseljenški problem. Toda Ingolič je napreden pisatelj, ki zna izbirati aktualne družbene teme in ki nima samo namena s svojimi knjigami zabavati bralce, temveč v svojih stvaritvah umetniško obdelati aktualne probleme. Z obravnavanjem slovenskega izseljenstva v Ameriki je nedvomno uspel. Pisatelj je pri tem, kot je zapisal v spremni besedi kritik Mejak, spetno izkoristil prizorišče romana, prepletel zgodbe in pronicljivo oživil značaje in usode junakov... Tako je roman nad vse razgiban, hkrati pa tudi moralno in duhovno vznemirljiv.

KOŽENTAVRA (Po dolgih letih spet doma)

Po dolgih letih, ko sem še kot nedorasel otrok šel po svetu, se sedaj vračam kot starček domov v rodni kraj, da tu preživim odmerjeni mi čas življenja.

Ko sem se po končani vojni leta 1945 vozil z vlakom iz Tirolske, da bi pri dobrih ljudeh v Mali vasi v škocijanski fari praznoval božič, sem bil v družbi duhovnika, ki je bil invalid. Manjkala mu je roka, ki jo je zgubil v vojni. Iz pogovora sem spoznal, da sem brezdomec in mi je rekel: »Vi bi se radi vrnili domov, kajne? Ko sem obiskal nekoč mladega fanta v bolnišnici, sem ga vprašal proti koncu svojega obiska, če še kaj želi. Takrat je zbral vse moči in zaklical: Domov bi rad k materi!« — V tem pogovoru z duhovnikom sem odkril, da je tako tudi z menoj. Tam v daljnem, čezmorskem svetu, kjer sem živel zadnja leta, sem zaželel, da bi vsaj večer mojega življenja preživel na Koroškem. Tudi lastovnice se vračajo vsako leto tja, kjer so se zvalile.

Zdaj sem se vrnil. Človeško življenje je podobno razburkanemu morju; vsi plovemo na njegovih valovih, dokler ne dospemo v pristan.

Sedaj obiskujem še živeče rojake v fari in hodim pozdravljat vse znanke po Koroškem. Malo jih je še; veliko so jih v času moje odsotnosti odnesli na kapelško pokopališče. Tudi tam sem jih pozdravil, v senci gore Žingarice in ob toku reke Drave.

Ivan Mlečnik

Pri nas na Koroškem Kramarjevemu Franciju — idealnemu kulturnemu delavcu — v spomin

(Vinko Zaletel)

Kdo ga ni poznal, ga ni vsaj enkrat videl? Po vsej Koroški je nastopal kot naš najboljši igralec, nobeden še ni na Koroškem nastopil v tolikih igrah in na tolikih odrih, nobenega našega igralca ni doslej gledalo toliko ljudi. Zato njegova tragična smrt ni strašno zadela le njegove družine, ne le šentjakobske fare, ampak ves slovenski del Koroške. Zato nas je vse zbolelo, Koroška je zajokala, v našem kulturnem življenju pa je nastala strašna krvaveča rana.

Dva tedna pred smrtjo sva se sešla na novi maši štikrovega Petra. Tako veselje ga je prevzemalo, da je ves žarel in je prepeval in prepeval, da ga zvečer kar ni bilo mogoče spraviti iz nove farne dvorane, kakor da bi slutil, da se mora zadnjikrat naužiti veselja do dna. Kako bi ne bil vesel, ko je imel novo mašo njegov najbližji sosed, znanec od otroških let naprej, in oba sta najbližja so-

seda cerkve sv. Petra, katere ključar je bil prav Franci in je bila cerkev za novo mašo notranje krasno prenovljena. Kadar sva se sešla, sva se oba razveselila, kajti bila sva si dobra prijatelja; on me je takoj pozdravil s »podjurski srotej« in ob novi maši je takoj vzkliknil: »Gospod, sedaj pa moramo zopet igrati Miklovo Zalo!« 15 dni nato, prav na praznik farnega zavetnika sv. Jakoba, je odšel k večnemu praznovanju, ko ga je Najvišji Kralj sam povabil na večni obed.

Tedaj, ko je bila sosedova štikrova družina obenem z malim Petrkom izseljena v Nemčijo, je moral mlad fant Franci že na fronto. Pripovedoval mi je o strahotnih razmerah na Norveškem, kaj vse je doživel kot mladi vojak med pokvarjenimi vojaki, zato ni čudno, da si je ob vrnitvi zaželel toplega doma in se je poročil. Kot družinski oče je skrbel za družino, zato je pridno hodil na

delo kot gozdni delavec in prav od dela domov ga je tik pred domom na cesti doletela smrt. Zapustil je ženo vdovo in štiri otroke, en otrok pa ga je že čakal na onem svetu.

Toda Franci se ni zaprl v svojo družino, ampak je tudi kot mož in družinski oče hotel izrabiti svoje talente. Ravnal je tako kot pravi naš pesnik: »Ne, kar mora, kar more, to mož je storiti dolžan.« Kot praktičen katoličan se je zavedal, da mora mož delati v javnem življenju, da ga lahko po krščanskih načelih oblikuje, ne pa da ga prepusti vsem nasprotnim vplivom. Zato pa je najprej potrebno, da se ne sramuje svojega verskega prepričanja, ampak ga brani, zagovarja in ga predvsem z lastnim zgledom uveljavi, in da dela v farnem življenju. Čutil je odgovornost za druge, zato jim je pomagal; s svojim delom si je pridobil ugled, da je postal ključar cerkve sv. Petra in pa predsednik farnega odbora.

Franci je bil prijetnega značaja, ki je ljudem privlačeval, ne pa odbijal. Bil je prijazen, vedno dobre volje, bil rad v družbi, se šalil, da je bil ob njem smeh in nadvse rad je prepeval. Še tedaj, ko je bil bolan — večkrat se je ponesrečil pri delu, da je bil že večkrat v nevarnosti — je bil kar dobre volje, in ko sem ga obiskal, se je šalil o svojih nesrečah in rekel, da sedaj nima na sebi nič več, kar bi že ne bilo poškodovano.

Predvsem pa je bil dobrega srca, ki nikomur ni hudega želel, še manj pa storil in je povsod rad pomagal, kjer je mogel. Prav zato smo Francija vsi, ki smo ga poznali, tako radi imeli, zato je sedaj naša žalost tako velika in zato je bilo ob smrti tako splošno žalovanje.

Kulturno delo

Izmed vseh njegovih talentov je gotovo največji in prav izredni igralski talent. Ni ga pustil zakopanega, ko je od otroških let naprej sodeloval, kjer se je igralo, od otroškega vrtca pa do prireditve pri šolskih seštrah in v igralski skupini Farne mladine ali v prosvetnem društvu »Rož«. Nadvse je ljubil materino besedo in je slovensko besedo še polepšano v igri ali pesmi prinašal na oder po Koroški. Rešil je sijajno prav vsako vlogo, naj bo resna ali smešna, naj je predstavljala mladeniča ali starčka. Bil je res užitek gledati Francija na odru. Režiser ni imel z njim dela, ko je vsako vlogo obvladal in prav zato je bil po mojem odhodu iz St. Jakoba navadno on režiser in po igrah smo videli, da je res dober režiser. Prav zaradi igranja sva bila toliko skupaj, da sem ga do srca spoznal, z njim smo preživeli toliko lepih in veselih ur: tudi žrtvovanih ur ogromno, toda niso bile zastoj, poplačal jih je uspeh.

Poleg igralskega talenta bi pri Franciju rad pohvalil nekatere redke, pa tako koristne in potrebne lastnosti. Najprej njegovo izredno požrtvovalnost. Koliko časa, truda, nočnega počitka vzamejo vaje, učenje, igre, gostovanja! Če vzamem, da je v zadnjih 18 letih, odkar ga poznam, igral vsaj 30 glavnih vlog in da je za vsako igro žrtvoval 50 ur, bi bilo že to 1500 ur, neplačanih, žrtvovanih našemu kulturnemu delu. Če pa vzamem še vsaj 150 predstav, gostovanj, lahko pridenemo še 1500 ur. Torej vsaj 3000 ur, ki jih on ni štel, ker jih je žrtvoval iz srčne potrebe in ljubezni do svojega naroda. To ni tisti materializem, ki gleda pri vsakem delu na šiling, ampak veliki idealizem, na katerem sloni naše neplačano prosvetno delo.

Se bolj pa cenimo to delo, ker je bil Franci delavec in poročen, torej ga je opravljal poleg težkega poklicnega dela in skrbi za družino. Pri nas je na splošno grda, preklemsko škodljiva navada, da s poroko gredo igralci in pevci oziroma igralka in pevke »v pokoje«, nehajo prosvetno delovati. Tako je večno poskušanje z novinci, ko pa so že izurjeni in bi morali držati tradicijo in pomagati mlajšim, pa jih žene priklenejo na svoje krilo in če še žena hlače nosi, je »aus«. Franciju posebej hvala, da je prelomil s to tradicijo, hvala pa tudi njegovim ženi za vse razumevanje. Tudi ona je pri tem marsikaj žrtvovala, toda zato omogočila Franciju kulturno delo.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Previdnosti nima denarja v banki ali posojilnici, nima polj ali gozdov in zemlje, kjer bi kaj pridelali, nikjer po svetu nikogar nič ne prosi za pomoč, nikomur, ki je notri oskrbovan in zdravljen, ne daje ali pošilja nobenih računov in vendar v 123 letih ni še nikomur ničesar manjkalo, vsak dan prihajajo darovi, pomoč iz vseh krajev sveta.

(Dalje prihodnjič)

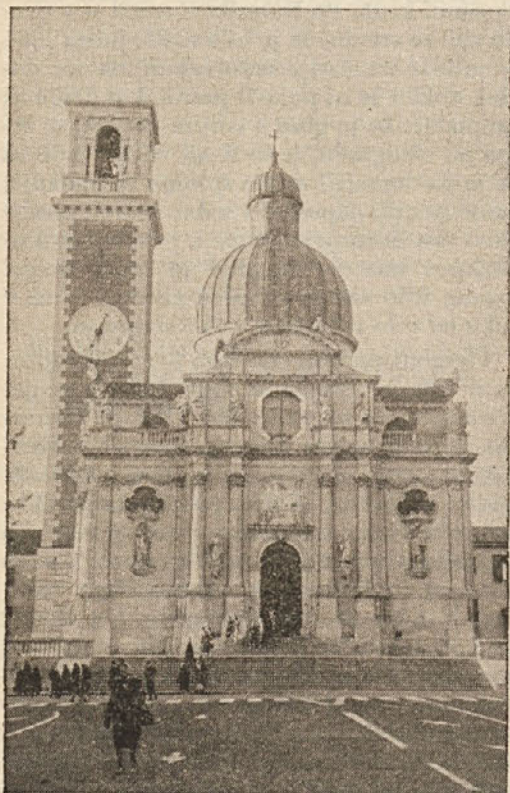
Jubilejno romanje v Turin

(Piše č. g. Anton Cvetko)

15. julija 1966 zvečer smo se zbrali v Celovcu iz vseh treh dolin južne Koroške romarji k Mariji Pomočnici v njeno slavno Baziliko v Turin, ki jo je zgradil sv. Janez Bosko. — Angel smrti je pred našim romanjem eno od prijavljenih romaric poklical v večnost, tako nas je bilo ravno 99 romarjev.

Naša romarska pot nas je vodila v večernem mraku skozi Rožno dolino. Z molitvijo in pesmijo smo pozdravili med vožnjo lepo razsvetljeno cerkev in v njej božjo Mater na Žihpoljah, prav tako smo po Rožni dolini v duhu poromali med vožnjo k Mariji v St. Janž in v Podgorjah. Že je legla noč, ko smo se peljali mimo cerkve na Brnci, kjer je na pokopališču na grobovih gorelo veliko lučk, lepo znamenje, da domači obiskujejo grobove dragih rajnih. Višarski Mariji, ki kraljuje v noči v lepo razsvetljenem svetišču, vidnem po vsej Kanalski dolini, je veljal naš zadnji pozdrav s pesmijo, nato smo v omnibusih zadremali, saj je bilo že čez polnoč.

Ob štirih zjutraj smo se pripeljali na obširen trg pred Baziliko Marije vedne pomoči — Monte Berico pri Vičenci. Marijina cerkev je na majhnem gričku in nudi razgled čez vso beneško ravnino. Ob vzhajajočem soncu se nam je nudil veličasten razgled, ki bo ostal nam vsem v dragem spominu. Bazilika je bila nam zgodnjim romarjem že odprta. Zborna sv. maša pa je imel Joško Mihelič, ki nas je v lepem nagovoru izročil v varstvo božji Materi in nas navdušil za čiščenje in ljubezen do Nje. Zborna maša z ljudskim petjem pa je vodil dr. Cigan.

Bazilika Marije vedne pomoči na Monte Berico pri Vičenci

Po kratkem odmoru in ogledu lepote beneške pokrajine smo nadaljevali pot v Milan, ki je srce severne Italije, največje industrijsko mesto, ki šteje dva milijona prebivalcev. Spoznali smo med vožnjo, da je severna Italija po svojih bogatih poljih in lepo obdelanih vinogradih pravi raj na zemlji.

V Milanu smo se ustavili pred veličastno milansko stolnico. Najprej smo si ogledali

zid Riceri in blagoslovil novi krasni kip Marije Pomočnice za farno cerkev v Selah. Nato je vse zbrane romarje v kratkih besedah lepo pozdravil in nagovoril. Zadel je v veličastnem svetišču pesem »Marija skoz življenje« ...

Lepota Marijine cerkve nas je vse prevzela, Marija sama je svetemu Janezu Bosku povedala te besede: »Tu moja hiša, od tod moja slava.« Tu je moj dom in od tu bo šla po vsem svetu moja slava pa tudi moja pomoč in varstvo. Od tu gre že nad sto let vsako leto veliko novih misijonarjev po

Selska Marija v Turinu med procesijo v cerkev

notranjost, ki je res nekaj edinstvenega na svetu, nato pa smo šli po 150 stopnicah na streho stolnice. Prostor na strehi je tako velik, da gre nanj do 15.000 ljudi. S strehe se nam je nudil krasen razgled čez dvamilijonsko mesto. Največ občudovanja pa nam je nudila sama stolnica, vsa zunaj in znotraj iz samega marmorja. Gradili so jo 600 let. Posvečena je Mariji in njen zlati kip stoji visoko 130 metrov na najvišjem stolpu, ki je ves iz marmorja. Stolnico pa obdajajo marmornati stolpi in v njih so marmornati kipi. Vredno si je to cerkev ogledati, če bi šli samo v Milan in nič dalje, take lepote ni nikjer na svetu. Toda odmerjeni čas je potekel in nadaljevali smo pot v Pijemont v Turin. Svet se nam je popolnoma spremenil, kajti peljali smo se skozi sama polja, kjer so veliki nasadi riža. Za mnoge romarje je bilo to prvo doživetje, kajti še nikdar niso videli polja riža, ki so vsa v vodi; med velikimi njivami so vodni kanali, iz katerih namakajo njive — polja.

Ob šestih zvečer smo se pripeljali v Turin in se z omnibusi ustavili na trgu Marije Pomočnice pred Baziliko. V procesiji smo nesli v Baziliko novi kip Marije Pomočnice in ga postavili pred veliki oltar. K velikemu oltarju pa je pristopil gospod Matko iz Sel in daroval sv. mašo ter nam v lepih besedah pokazal Marijo kot mogočno Pomočnico kristjanov. Po sveti maši pa je pristopil k oltarju šesti naslednik sv. Janeza Boska, vrhovni predstojnik Salezijanske družbe Aloj-

vsem svetu oznanjati evangelij. Tu v tej Baziliki na desni strani počiva nestrohnjeno telo velikega častilca Marije Pomočnice, sv. Janeza Boska, v tej Baziliki počiva nestrohnjeno telo soustanoviteljice Hčera Marije Pomočnice in v tej Baziliki počiva na oltarju sv. Dominik Savio. Bazilika pa je zgrajena na kraju, kjer so bili v prvih stoletjih mučeni kristjani, zato je vsa spodnja cerkev — kripta imenovana — lep velik relikviarj, samo o njem govoriti in pisati bi bilo zanimivo.

Utrujeni po dolgi vožnji smo se podali v romarski dom Barolo, kjer so nas pričakovale gostoljubne sestre Jožefinke. Vse je bilo pripravljeno in po okusni večerji smo se hitro podali k potrebnemu počitku.

17. julij, nedelja. Za nas romarje dan bogatih doživetij. Ob devetih smo se vsi podali v »Hišo božje Previdnosti«, Casa della divina Providenza, ki jo je ustanovil sv. Jožef Cottolengo 17. januarja 1843, ko je sprejel prvič revnega in bolnega siromaka in mu postal oče in mati in brat v vsem. In danes je Cottolengova ustanova velik del mesta, polovica našega Celovca. V tej hiši, ali bolje v tej ustanovi živi, trpi in moli 20.000 bolnikov, revežev iz vseh krajev sveta. Ta hiša je doživeti čudež božje Previdnosti na tej zemlji. »Hiša božje Previdnosti«, tako se namreč imenuje vsa ta velika ustanova, je edinstvena na tem svetu, namreč v tem, da je Jožef Cottolengo vso skrb za prehrano, življenje in bolezen izročil Bogu. Hiša božje

PISMA BRALCEV:

„Teologija pekla“

Misli o »Strašenju s peklom«. (NTK XIV skozi 26, 30. VI. 1966, str. 5)

»Herders kleines Bildungsbuch« (Freiburg/Br. 1958) obravnava v posebnem poglavju krščansko življenje. Prvi prispevek nosi naslov: »Nebesa in pekel« (str. 818 in 819). Beseda pekel se tam uporablja samo petkrat, četudi obsega članek 62 dolgih tipkanih vrst. — Docela drugače pri avtorju-duhovniku v številki »Našega tednika — Kronike«, ki sem jo zgoraj že navedel. V 55-ih vrsticah se uporablja beseda »pekel« kar 22-krat. To je zares pravo »strašenje s peklom«! Vprašam samo, koga hoče dandanes duhovnik-anonimus še strašiti? In vrhu tega še tako!

Sem laik. A kljub temu, da sem laik na tem področju, mislim, da je potrebno, če napišem svoje mnenje o nesrečni »korekturi« v Kroniki. Moram se že zaradi tega oglasiti, ker je zame tam iznesena »teologija pekla« nova in nesprijemljiva, ker je prav tako absurdna kot že izraz sam.

»V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.« Začetek »svetega evangelija Jezusa Kristusa po Janezu« bi moral odpreti oči slehernemu, da bi pravilno vrednotil »verske resnice«. In dobro bi bilo, če bi naš duhovnik-anonimus spregovoril o »Besedi« v NTK in ne izgubljal svojega dragocenega časa s »strašenjem s peklom«. Da sam ni imel svojih vrstic za posrečeno izpoved, dokazuje dejstvo, da se je javil kot anonimus. Brezdvomno se je pa počutil docela poklicanega in najbrž absolutno soodgovornega prav na obravnavanem področju.

Stvar kot taka tudi ne bi bila zgrešena, če avtor omenjenega »Strašenja s peklom« ne bi bil zašel v naivnost in najslabši pridigarški primitivizem. — No, nočem samo trditi svojega in skoraj refleksno pobijati po drugih mnenjih, hočem stvarno postopati — in pokazati svetlejšo obzorje naše verske bitnosti. Ne bom sodil pisca, ker sem laik, ne bom ga obsodil, ker sem človek kot on.

Hudiču se je torej posrečil v naših dneh trik, kakor že dolgo ne, da namreč ljudje — in med njimi seveda v prvi vrsti izobraženci — verjamejo, da ni pekla. Docela nejezuitska beseda jezuitskega misijonarja, kajti Sveto pismo samo nam govori o svobodni odločitvi človeka. Svoboda je tako eksistenčnega in esencialnega pomena za človeka na splošno, še bolj pa za kristjana, da je npr. reformator Martin Luther posvetil tej problematiki posebno delo »Von der Freiheit eines Christenmenschen«. Pred Luthrom in za njim so katoliški filozofi in bogoslovci temeljito razpravljali o svobodi človeka. V našem stoletju se je morda najbolj odločno boril za svobodo posameznika prav v verskem območju ruski filozof Nikolaj Berdjajev, ki je zapisal: »Ker je Bog hotel človeka, je hotel njegovo svobodno ljubezen.« Tudi veliki francoski katolik, pisatelj Paul Claudel piše: »Edino kristjan ima svobodo med

samimi sužnji.« Svoboda je tako fundamentalna, da se je človek mora poslužiti, vseeno — ali hoče ali ne. Docela svobodno — brez hudičeve goljufije — se človek odloči za Boga ali proti Njemu. Če bi veljala Bogs-ruckerjeva ugotovitev, ki jo navaja pisec-anonimus, da je namreč naše naziranje odvisno od hudičevih trikov, potem bi bila odločilna pri zavednih in vernih kristjanih, ki verujejo v Boga — a poleg tega še verjamejo, da je pekel —, prej lenoba ali nesposobnost hudičeva kakor volja posameznikova oziroma neskončna božja milost. Mislim, da je edino pravilno krščanstvo le tam, kjer je vera v božjo milost in človeško svobodo brez »strašenja s peklom«, četudi priznam, da je pekel. Prepričan sem pa ravno tako, da je pekel bil že pred sv. Janezom Zlatoustim in sv. Frančiškom Borgijskim in ni šele nastal tedaj, ko je prvi obesil sliko pekla na steno svoje sobe ali ko je drugi začel premišljevat o njem.

Cerkev uči po Kristusu, ki je dejal o poslednji sodbi: »Ko pa pride Sin človekov v svoji slavi in vsi angeli z njim, takrat bo sedel na prestol svojega veličastva (Mt 25, 31). Tedaj poreče kralj tistim, ki bodo na njegovi desnici: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pri-

pravljeno od začetka sveta!« (Mt 25, 34.)« In dalje piše apostol Matej: »Takrat poreče tudi tistim, ki bodo na levi: »Proč izpred mene, prekleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom« (25, 41).«

Drži: »Pekel ni bajka ali pravljica, marveč dejstvo!« Toda prav tako drži, da je docela neprimerno, obdati pekel z bajkami in pravljičami ter pritegniti zgodbi za dokaz, da obstaja pekel. Če duhovnik-anonimus zaključuje svojo filipiko za obstoj pekla z dogmatičnim stavkom: »Da, pekel je in o peklu je treba govoriti«, potem dodam, da je treba govoriti o njem previdno. Zadostovalo bo, če ugotovimo, da neumrljiva človeška duša zaživi po smrti telesa v docela novem življenju. Od zemeljskega življenja, od njegovih dobrih in slabih del, pa je končno odvisno večno življenje, ki je lahko nebeško ali peklenko. Pekel se dostikrat imenuje tudi »večna smrt« v primerjavi s polnim in popolnim večnim življenjem v nebesih. Bolje bi namreč bilo za večne pogubljenice, če sploh ne bi bili živeli, ker jih neusmiljeno muči misel, da so izgubili vse, namreč življenje v božji milosti, ki je vir vsega veselja in vse ljubezni.

»Pozabimo« torej na pekel in prizadevajmo se za božjo milost. Seveda, strah pred peklom še ni milost! Glejmo na svojo vest, ki o njej pravi švedski filozof Emanuel Swedenborg, da je ona »navzočnost Boga v človeku«. Tako bomo zmajaj spoznali in s tem razlikovali — duhove. F. J. B. — laik

Pri nas na Koroškem

SVEČE

(† LJUDMILA KURASCH)

V ponedeljek, dne 1. avgusta 1966, smo pokopali na sveškem pokopališču gospo Ljudmilo Kurasch. Rajna je bila poročena z gospodom nadučiteljem Johanom Kurasch, ki je učil najprej v Št. Ilju ob Dravi, 16 let na šoli pri Božjem grobu, nato v Dravogradu, po drugi svetovni vojni pa je poučeval na dvojezični šoli v Rutah, v domačem kraju, saj je spadala ta šola pod bistriško občino.

Povsod, kjer je gospod nadučitelj poučeval, se še danes, posebno v Št. Ilju in pri Božjem grobu, gospe Kurasch zaradi njene prijaznosti radi spominjajo. Tudi domačini smo jo kot tako poznali. Za vsakega je imela dobro besedo. Celo še tedaj, ko je bila navezana na hudo bolniško posteljo. Z veliko vdanostjo sta ji stregla njena hči Štefi ter njen soprog Josef. Dajala sta s tem tudi drugim lep zgled potrpežljivosti in ljubezni do bližnjega.

Pogreb je bil zelo lep. Ob domu in na pokopališču je prepeval pevski zbor žalo-stinke, v cerkvi pa se je poslovil v imenu faranov od nje z ganljivimi besedami prof. dr. Anton Feinig. G. župnik Martin Skorjanc pa je orisal življenje rajne.

Gospa Kurasch je bila hči nadučitelja Zagode, ki je bil doma na južnem Štajerskem, služboval pa je največ na Koroškem.

Ostrančeva mama ali teta, kot smo jo imenovali, je odšla na oni svet, kjer sta že z veseljem čakala nanjo njen mož, ki je umrl leta 1949, ter vnukinja Heidi. Naj bo rajna v obilni meri deležna večnega veselja. Domačim naše iskreno sožalje!

ŠT. JAKOB V ROŽU

(POKOPALI SMO FRANCA RASINGER)

Že zadnjič smo naznanili, da je po nesrečnem naključju umrl naš nepozabni kulturni delavec in človek Franc Rasinger. Kakšna osebnost je bil rajni v domačem kraju Št. Petru, pa tudi širom po deželi, je pokazal njegov veličasten, naravnost triumfalen pogreb, ki je bil v sredo popoldne, dne 27. julija 1966. Rajnega je pokopal šentpetrski novomašnik in Francov osebni prijatelj Peter Sticker, maševal pa je Andrej Kajžnik. Ob grobu mu je spregovoril besedo v slovo gospod Vinko Zaletel, njegov dobri prijatelj. V imenu prosvetnega društva »Rož« pa se je poslovil od njega Janko Janežič iz Leš. Šentjakovski cerkveni pevski zbor je pod vodstvom župnika Cergoja prepeval žalostinke med pogrebom in mašo. Omeniti moramo še posebno veliko udeležbo ljudstva pri pogrebnih obredih, posebno častno so bili zastopani moški. Navzoči pa so bili tudi vidni predstavniki slovenskega javnega življenja ter veliko število duhovnikov. Rajnemu Francu Rasingerju želimo, da bi se v grobu odpočil od svojega zares napornega in požrtvovalnega dela. Spomine nanj pa prinašamo na drugem mestu našega lista.

Mohorjeva knjigarna v Celovcu spozna:

Knjiga »Lojze Grozde« bo v kratkem popolnoma razprodana in je ne bo mogoče več dobiti. Imamo le še nekaj izvodov za ljubitelje tega mladinskega vzornika. Nemški prevod knjige je že razprodan.

Prejeli smo iz Kopra že drugo tiskano številko mesečne revije »Ognjišče«, ki ima nadvse zanimivo vsebino posebno za mlade.

Spet je izšel nov zvezek dokumentov 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. Je posebno važen za vse, saj vsebuje koncilski odluk o laiškem apostolatu, dalje odluk o družbenih obličih in koncilsko izjavo o krščanski vzgoji. Ima na razpolago tudi še prejšnje zvezke.

Priporočamo: Jožef Cardijn, Poslanstvo delavske mladine, 105.—, Ferry Bükvič, Brezdomci, roman, samo 30.— šil.

Knjiga generala Vauhnika »Nevidna fronta«, ki napeto popisuje dogodke okoli Hitlerjeve garde, je spet na razpolago.

Iz dela dunajskih študentov v letnem semestru

V letnem semestru 1966 se je Klub slovenskih študentov na Dunaju bavil z najrazličnejšimi vprašanji.

»Po klubskih stopinjah« je bil naslov prvega sestanka v letnem semestru, ki ga je pripravil kolega Jožko Buch.

Na izrednem občnem zboru v začetku marca so člani kluba izvolili ravnatelja slovenske gimnazije g. dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja za prvega častnega predsednika kluba. Isti dan je g. ravnatelj predaval v klubu o dvojezičnem šolstvu na Koroškem.

Vladimir Vremec je seznanil klubšče o razgovoru med katoličani in marksisti v Salzburgu 1965.

Večera, ko je govorila kolegica Marija

Širite naš list!

Makova o velikem slovenskem pisatelju Prežihovem Vorancu, se bo vsak klubšča rad spominjal.

Svojevtrstno, a prav zaradi tega zanimivo predavanje je pripravil v letnem semestru kolega Pavle Zdovc. Podal nam je namreč obširno in točno sliko gospodarske in narodne situacije veleobčine Pliberk.

Na zadnjem sestanku v letnem semestru nam je predaval pod temo »Wissenschaft und Elite« dekan pravne fakultete na dunajski univerzi g. prof. dr. Günther Winkler. Konec maja je zasedal »klubski parlament«, kjer se je govorilo o nadaljnjem delu Kluba slovenskih študentov in o razmerju med klubom in vodstvom Korotana.

Predavanje s skioptičnimi slikami o Washingtonu je zavzelo nadaljnja dva klubška večera.

Da se študentje posebno zvečer počutijo v menzi odlično, sta dokazala dva družabna plesna večera, ki ju je klub priredil tamkaj. Prvega v začetku maja, drugega pa kot zaključek semestra konec junija.

Slovenske gramofonske plošče

Ansambel Lojzeta Slaka obsega naslednje lepe melodije:

Kadar mim' hišce grem (valček) — Pri dobri kapljici (polka) — Dekletovo slovo (valček) — Čez Gorjance (polka) — Prijeten spomin (valček) — Svatje že vriskajo (polka) — V njenem cvetju (valček) — Pomlad na deželi (polka) — Če mam'ca ne vedo (polka).

Polke in valčki Veselih planšarjev obsegajo pa pesmi oziroma napeve:

Pri špančku v Hmelišču (valček) — Vesele v Hrašah (polka) — Ob žetvi (valček) — Petelinček lepo poje (polka) — Na Mošenjski planini (polka) — Pozdrav s planin (valček) — Ob Krki (polka) — Pod vaško lipo (valček).

Obe plošči sta na razpolago v Mohorjevi knjigarni v Celovcu.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 5. avg. 1966: Im weißen Rössl (opereta) — sobota: 6. avg.: Boccaccio (opereta) — nedelja, 7. avg.: Die lustigen Weiber von Windsor (opera) — torek, 9. avg.: Familienglück (mladini vstop prepovedan) — sredo, 10. avg.: Die Fledermaus (opereta) — četrtek, 11. avg.: Fuchsjagd (kriminalna igra) — petek, 12. avg.: Das Wiener Werkel z Küß die Hand (gostovanje) — sobota, 13. avg.: Das Land des Lächelns (opereta) — nedelja, 14. avg.: Boccaccio — ponedeljek, 15. avg.: Die lustigen Weiber von Windsor. — Začetek predstav vedno ob 20. uri. Prosta prodaja kart.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

OD 7. DO 13. AVGUSTA 1966

NEDELJA, 7. 8., od 6.15 do 6.45 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 8. 8., od 14.15 do 14.55: Poročila, vreme, objave. — Pregled sporeda. — Prof. M. Rus: Srečanja in izkustva (3). — Od 18.00 do 18.15 Za našo vas. — TOREK, 9. 8., od 14.15 do 14.55 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Iz zdravniške beležnice (dr. Jožef Glančnik: Napačna obutev — izmalicene noge). — SREDA, 10. 8. od 14.15 do 14.55 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 11. 8. od 14.15 do 14.55 Poročila, vreme, objave. — Slovenske narodne. — Prof. dr. Niko Kuret: Ljudsko verovanje (3). (Čar besede, podo-be in dotika.) — PETEK, 12. 8. od 14.15 do 14.55 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. (Domače novice.) — Harmonika, kitar, bas. — SOBOTA, 13. 8. od 9.00 do 10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Koncert slovenske pesmi

Pevski prireditvi na Reki in v Bilčovsu v znamenju Milke Hartmanove in Ledra-Lesičjaka

V nedeljo, 31. julija, sta nas presenetila mešani zbor Katoliškega prosvetnega društva iz Globasnice in moški oktet Katoliškega prosvetnega društva »Edinost« iz Štebna pri Globasnici z izbranim sporedom slovenskih in nemških umetnih in narodnih pesmi popoldne na Reki pri Št. Jakobu v Antoničevi dvorani in zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu. Tako na Reki kot tudi v Bilčovsu so bili med številnim občinstvom tudi tuji gostje, ki v teh dneh iščejo v naših lepih krajih oddiha in razvedrila.

Predsednik Krščanske kulturne zveze je po pozdravu častnih gostov v izbranih besedah v obeh deželnih jezikih predstavil pevce izpod Pece, kjer že izza davnih časov spi kralj Matjaž, posebno še pevovodjo g. Janeza Petjaka, ki je harmoniral kar 11 od 26 predvajanih pesmi. Lepo je potem prikazal dr. Zablatnik tistim, ki slovenščine ne razumejo, lepote slovenske pesmi — ljubavne, vesele in razposajene. Dejal je med drugim: »Gojitev ljubezni in zvestobe do materine besede in do lastnega naroda, gojitev ljubezni in zvestobe do naše domovine, kjer biva naš rod že nad 1300 let, in gojitev ljubezni in zvestobe do Boga — to je tudi smoter vseh naših kulturnih prizadevanj pod streho KKZ. Z gojitvijo domače pesmi in godbe, z igriskimi nastopi, z raznimi tečaji in drugim prosvetnim delom hočemo pokazati, da nas ni treba biti sram,

da smo Slovenci, marveč da smo lahko ponosni, da kot zelo majhen narod vsaj kulturno lahko tekmujeemo z velikimi narodi. Z gojitvijo duhovne, duševne in srčne kulture lahko dokazujemo, da je resnica, kar je ugotovil naš veliki pisatelj Ivan Cankar, ko je izpovedal tole: »Slovenski narod je si-cer ubog, toda njegova kultura je velika — tako velika, da se zdi bogatim sosedom nemogoča kakor prelepa krizantema v gumb-nici raztrganega berača.« Košček te naše kulture naj nam prikaže tudi današnji pevski koncert.«

Obogateni smo odšli od prireditve. Razumljivo je, da je bilo na sporedu tudi nekaj Lesičjakovih pesmi, saj je ta ljudski pevec bil doma v Globasnici. Iz besedil in melodij njegovih pesmi odseva zdrav humor, ki zna odkriti tudi v hudih časih svetle strani življenja.

V Podjuni je tekla tudi zibelka naše sodobne ljudske pesnice Milke Hartmanove, zato so tudi njene pesmi bile na sporedu.

Posebna hvala pa gre seveda pevcem in predvsem pevovodji, saj je bilo čutiti, koliko truda in časa je bilo treba, da je mogel nastopiti s svojimi pevci in žeti za res ugla-jeno podane melodije zaslužen priznanje. Še več takih kulturnih srečanj bi želeli, mogli bi se pri tem boljše spoznati, mogli pa bi tudi vedno znova videti, kako bogata in lepa je slovenska pesem.

Še vedno to berete?

Narodnostno. Včasih se mi zdi, da ne vem prav, zakaj naj bi se zanimal za slovenske stvari, ko vendar kaže, da mi bo vse dni življenja bivati tu, daleč od Slovenije. Drugič spet občutim z vsem bitjem, kako zelo sem Slovenec. Ne, kri ni voda. Skušam vstopati v narodovo dušo, v njegov genij, seznanjam se z vsem, kar ima. Težje pa je, kadar mi oče naroči, da moram študirati zgodovino in zemljepis Slovenije.

Znanje. V šoli sem menda že preko največjih težav. Letos imam za šolo neprimeren več volje kot lani. Bolj vidim smisel učenja. Čutim pa istočasno, da mi splošnega znanja manjka ogromno. Kje in kako dobiti vsega tega, kar bi človek moral vedeti?

Telesno. Rastem kakor konoplja, mi pravi mama. Pa tudi pojem za štiri, pravi oče. Nekoliko telovadbe in športa si privoščim, če je le mogoče. A kdaj bom mogel plavati toliko, da se mi ne bo ljubilo več? Kdaj bom mogel po hribih plezati do onemoglosti? Kdaj se bom mogel smučati ali drsati?

Četrtek

Bral sem lepo misel:

»Vsak od nas bi rad postal velik. Iščejo velikosti v denarju, znanosti, umetnosti, oblasti, slavi... A kako malo izvoljencem so dane te oblike veličine. In ostali? Vsak človek ima možnost postati velik, zares velik. Edina veličina je v duši. V človeški zgodovini so bili edini velikani svetniki. Pa ne samo, da bi vsak od nas mogel postati svetnik. Vsak od nas mora postati svetnik.«

Za dober teden imam v teh mislih hrano za dušo.

Petek

Dobil sem v roke knjigo z zgledi. Takole pravi: »Kako je treba postopati z mladino v teh letih zaletelosti? S potrpežljivostjo in ljubeznijo, združenima z dobrotno strogošjo.«

A je vsaka teorija siva. Nekoč je moderni svetnik šel na sprehod po Rimu in videl, kako mu je skupina pobalinov hotela zastaviti pot. Tedaj je šel resno k njim, si snel klobuk in jih vljudno prosil, da ga spuste naprej. V trenutku so obmolknili z začudenjem v očeh in mu naredili prostor.«

Sobota

Kaj bom, kakšen poklic si bom izbral?

Pri šestnajstih letih, ko se bliža konec srednješolskih študij, postaja to vprašanje važno.

O čem vsem sem že sanjal. A trenutno ne vidim, kaj bom.

Po naravi sem idealist. Zanimal bi me visoki svet nadnaravnih vrednot, posredovanje resnice in sile Kristusove, pa se čutim tako slabega. Kako točno vem, da je treba v modernem vsemestu za ta poklic nadčloveških energij.

Mogoče pa pride božji glas. V kateri koli obliki. Bomo videli.

Za sedaj čakam. In prosim luči.

Blaž (Bo še)

Earl Derr Biggers:

20

KITAJČEVA

papiga

»Resnično, Charlie, vi ste dragulj, ko se tako previdno brigate za gospo Jordanovo in mojega očeta. Poskrbel bom, da boste za svoje zasluge nagrajeni, kakor zaslužite.«

Charlie Chan ga je skromno zavračal. »Kaj ste rekli, ko sva se v avtu vozila na ladjo? Pismonoša na svoj prosti dan rad hodi daleč na izprehod. To vse je zame zabava in veselje. Če razvozlam voz in razkrijem skrivnost, bo to moje najlepše plačilo!« Priklonil se je in odšel.

Nekaj ur kasneje sta Bob Eden in njegov gospodar sedela v prijetnem razgovoru v sobi in čakala obeda. Milijonar je ponovil svojo željo, da bi se rad čim brž vrnil na vzhod. Sedel je z obrazom proti vratom. Kar se je njegov obraz tako zelo načemeril, da se je Bob osupel obrnil. Na pragu je stala šibka učenjaska postava s potno torbo v roki. Mali prirodoslovec iz kavarne Oaza.

»Gospod Madden?« je vprašal, okorno se priklonivši.

»Jaz sem. Kaj hočete?«

Tujec je odložil torbo. »Moje ime je Gamble, Tadej Gamble. Znanstveno se zanimam za tukajšnje puščavsko živalstvo.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Ubijaj resnico, ne ubiješ je

Oni v ogledalu mi je govoril:

»Vse tvoje delo je bilo od začetka do konca, da si kazal svetu žalostno podobo zadnjih dni. Ali se ti ne zdi to početje nespametno?«

Jaz pa sem mu odgovoril:

»Ali se ne spominjaš več, kako nama je bilo nekoč na Dunaju? Od srda in bridkosti so mi tekle solze po licih, ti pa si me tolažil s to svojo dobro naučeno pridigo. Takrat sem vstal in sem šel, da bi te ubogal. Preden pa sem se napravil na trnovo pot, sem obrnil v steno vsa ogledala in svojo podobo sem vrgel v peč. Ali joj meni — moje oči so tako ustvarjene, da se gledam sam. Morda niso le moje oči tako ustvarjene. Resnica je, da bi tako ne bila: Bog te vidi v zaklenjeni izbi. Ubijaj resnico, ki je v tebi, ne ubiješ je! Hotel sem klicati hosana — glas ni maral iz grla. Hvaliti sem hotel, kar ni zaslužio hvale — jezik se je branil. Pisati sem hotel zoper svojo misel — pero mi ni bilo pokorno... Močnejša je bila božja resnica v mojem srcu nego posvetni razum v moji glavi.

Ne vem, kako napravijo drugi ljudje, da pojo hosana pa se jim glas ne izprevrže in jezik ne zaplete. Tudi ne maram raziskavati te čarovne umetnosti — nikoli nisem bil vnet za klovne, žonglerje in eskamoterje. Le sitno mi je bilo, če se je narod gnetel v

njih šotorih ter občudoval njih pozitivno delovanje.

Ne, pridige me ne brigajo nič, umetnost pretvarjanja me ne briga nič! Stran malodušnost, stran dvomil! Ponos je v mojem srcu: kljub vsem naukom, opominom, očitkom, kljub zasmehu, zmerjanju in natolcevanju je vse moje življenje in nehanje služilo najvišji ideji: resnici! Kar sem videl z očmi, s srcem in razumom, nisem zatajil. In bi ne bil zatajil za same zlate nebeške zvezde.

Resnica pa je posoda vsega drugega: lepote, svobode, večnega življenja. Dokler delam v njenem imenu, bo moje delo rodovitno, ne bo ovenelo od pomladi do jeseni...«

Tisti v ogledalu in jaz sva se okrenila in sva si pokazala hrbet.

Te besede je zapisal Cankar. Ko bi jih človek hotel napeljati na našo slovensko stvarnost, kaj vse bi moral zapisati. A naj to naredi vsak sam zase. Le to misel potegnimo skupaj iz napisanega, da mora biti v vsem našem delu resnica. Lažje je skloniti glavo in zatajiti resnico, kot oznanjati jo. To zadnje zahteva poguma, napora, včasih junaške ljubezni. A je nujno, če hočemo živeti tudi kot narod. Dokler bomo delali v imenu resnice, bo naše delo rodovitno, ne bo ovenelo od pomladi do jeseni.

Za dobro voljo

Ne samo v Afriki. — Učenec: »Gospod učitelj, oče nam je pravil, da živé v Afriki narodi, kjer spoznajo močje svoje žene šele po poroki.«

Učitelj: »Ne samo v Afriki, dragi moj, ne samo v Afriki, tudi pri nas!«

Svobodna volja — »Ali verjameš, da ima človek svobodno voljo?«

»Verjel sem; odkar sem pa oženjen, ne verjamem več.«

Prav je odgovoril. — Nekdo, ki hoče vse vedeti: »Jaz verujem samo to, kar razumem!«

Duhovnik: »Potem je seveda razumljivo, zakaj nič ne verujete.«

„Pax Romana“ imela kongres

V dneh od 22. do 28. julija je bil v Lyonu na Francoskem kongres mednarodne zveze katoliških izobražencev »Pax Romana«. V tej zvezi sta povezani tudi Mednarodno gibanje katoliških razumnikov in Mednarodno združenje katoliških umetnikov. Glavna misel razprav in predavanj letošnjega kongresa je bila misel »Svoboda in odgovornost kristjanov v Cerkvi po konci-

tuje. Thorn je tiho čepel, kakor vsekdar. Nekam tesnobno je bilo gledati ga v njegovi črni obleki, ki jo je bil oblekel namesto one modre, katero je snoči na tako skrivnosten način raztrgal. Bob je moral skrbeti, da je bilo pri obedu vsaj kolikor toliko govorjenja. Po obedu je učenjak postal med vrati ter se sanjavo zagledal čez bleščeče peščenice v daljine bele gorske vrhove.

»Čudovito,« se je naslajal. »Vprašujem se, gospod Madden, če se resnično zavedate prekrasne lege svoje hiše? Puščava, daljna in nema, že od davnih časov s svojim čarom objema duše... Marsikdo pravi, da je pusta, nepokojna in strašna, toda jaz...«

»Ali nameravate dalje časa ostati tukaj?« ga je neotesano prekinil Madden.

»Kakor kane. Upam, da bom. Tako rad bi videl to deželo po pomladanskem deževju, ko poganjajo blesteče verbene in primule. Kako že pravi prerok Izaija? In suha zemlja se bo zdramila ter bo cvela kakor lilije. In kjer je bilo poprej suho, bodo mlake, in koder je žgala suša, naj privro studenci. Saj poznate Izaijo, gospod Madden?«

»Ne — poznam že itak preveč ljudi!« je strupeno zarežal milijonar.

»Rekli ste menda, da se zanimam za tukajšnje favno, gospod profesor?« je Bob pomagal prirodoslovcu.

Gamble ga je ošinil z naglim pogledom. »Seveda. Rad bi nekaj raziskoval — rep podgane dvotrebušnice, ki je menda izredno dolg.«

»Če ima Gamble na farmi kaj opravka, je ta gotovo čisto miroljuben,« je med obedom razmišljeval Bob. Redkokdaj je nalezl na krotkejšega človeka. Madden je bil čemer in redkobeseden kakor prej; gotovo ni mogel pozabiti, da ga je presenetil ta

ZA NAŠE MALE

Matija Valjavec:

PASTIR

(2. del)

In nabral je spet šibovja, nesel v mesto ga naproday, za denarje kruha kupil, materi domov ga nesel. Ali spet se mu nameri, da jo pride do pastircev, ki so tolkli majhno mačko. Tudi mucek se mu smili, gre k pastirjem ter jim reče: »Čujte, ne morite muce, ne morite, mar jo meni dajte!« »Koliko pa daš za muco?« »Tale kruhek, če bo dosti.« »Naj pa bo,« reko pastirci in za kruh mu dajo mačka. In ko k domu pride, vpraša po navadi stara mati: »Ali si prodal šibovje in si kaj prinesel kruha?« »Nisem; kupil sem to muco, moral zanjo kruh sem dati.« Posvari ga stara mati: »Tega spet je bilo treba! Komaj midva jesti imava, s čim še bova to živela?« »Bo že Bog dal,« sinček reče, »pa le pojdem v les po drva in ponesem jih naproday, pak imeli pomo jesti vi in jaz in pes in mucek.«

(Se bo nadaljevalo)

Šola v počitnicah?

Pametno bi bilo, da med počitnicami tudi delaš nalogo. Kupi si zvezek, pa vanj zapisuj, kar boš našel naročeno tu v Otroškem kotičku!

1. Naštej priimke, ki so narejeni iz imen:
 - narodov: Čeh, Lah...
 - pokrajin: Korošec, Dolenc...
 - poklicev, zidar, duhovnik...
 - živali: kos, medved...
2. Najdi kar največ besed za »govorim!«

Primer: blebetam, vpijem...
3. Poišči glagol, ki odgovarja navedenim samostalnikom, in ga uporabi v stavku: igra, petje, nabiranje, pretep, vožnja, kuhanje, lenarjenje, spanje.

Primer: igra — igram se. Neverjetno rad se igram.

Telefon je pozvonil in sam gospodar je stopil k aparatu. Bob je nastaval ušesa in slisal: »Brzjavka za gospoda Maddena.« Tedaj pa je oni slušalko trdno pritisnil na uho, da je bilo slišati le še nerazložno mrmranje. Boba je to jezilo, posebno ko je opazil, da je Maddenov obraz postal zelo potr in mračen. Ko je slednjič slušalo počasni spustil na tiko, je nekaj časa nemo strmel tjavdan kakor iz uma.

»Kaj pa sadite na teh peščenih tleh, gospod Madden?« ga je vprašal profesor Gamble.

»Jaz...« Kakor bi se iz sanj prebujal v resničnost. »Kaj sadim? Vsemogoče. Čudili bi se, pa Izaija tudi!« Gamble pa ga je pogledal s tako ljubeznivim nasmehom, da si je milijonar skoraj opomogel in se zavedel. »Pojdite z menoj, če vas taka reč zanima. Vam nekaj pokažem!«

Gamble je stopil za njim na verando in Thorn je šel za njima. Bob je planil k telefonu klicat Willa Holleya. »Poslušajte!« je prosil s pridruženim glasom. »Pravkar je Madden dobil po telefonu brzjavko, ki ga je zelo vznemirila. Ste li dovolj dobri s telegrafisti, da bi mogli o tem kaj več poizvedeti — seveda tako, da ne bo nihče kaj sumil?«

»Pojde! Dobri poštar mi vse pove. Ali vam čez nekaj minut lahko pozvonim?«

»Ravno sedaj sem sam. Če potem ne bom več, bom rekel, da želite govoriti z Madde-
nom. Če boste pa pohiteli, skoraj ne bo potrebno.«

P — I — S — A — N — O B — R — A — N — J — E

Na dvorišču sta stala oče in sin. »Janez, s povzdignjenimi rokami, za božjo voljo te prosim: ne prodajaj grunta in ne hodi v Ameriko! Doma imaš Ameriko, če hočeš! Tako bi bil gospodaril, kakor sem jaz in kakor sem te učil jaz, pa bi ne bil zašel v dolgove!«

Sin si ni upal pogledati očetu v obraz. Oče je nadaljeval:

»Saj nič ne rečem tvoji ženi: dobra je, še predobro, a gospodinji ne zna, niti ne gospodariti. Še moj živi dan se ni slišalo, da bi hodil kmet v mesto na kosilo in večerjo, kakor sedaj hodite. — Zato pa je tako, da se Bog usmili! Delaj in na grunt misli, pa tudi grunt tebe ne bo pozabil! Doma imaš Ameriko, Janez; nikar je ne hodi iskat drugam!«

Povzdignil je pred sinom roki, ki sta bili koščeni in se tresli. Sin pa je zamahnil z roko in je odšel z dvorišča v hišo. —

Očetu je kanila solza iz očesa; sklonjeno telo se mu je še bolj upognilo, na licu pa se mu je v hipu začrtalo devet novih gub. Počasi je šel čez dvorišče, čez vrt, zavil po travnati stezi proti polju ter sam s seboj govoril:

»Da je tako daleč prišlo! Kmet — pa hoče biti gosposki in hodi v mesto na kosilo in večerjo! Potem pa pravi: Z gruntom ni nič! Ne gre in ne gre; prodam in pojdem v Ameriko. — Oh, ti moj Bog! V vsakem perišču zemlje ima Ameriko! Zakaj pa meni ni bilo treba hoditi tja? Kolikokrat sem dejal: Janez, to in to stori, tako bo prav! Pa je zarenčal nad menoj, namesto da bi me ubogal!«

Prišel je na polje in solze so mu stopile v oči, ko je dvignil glavo in pogledal na njive. Kakor lepa misel, ki bi si jo iztrgal iz glave in jo razprostrl pred seboj, da jo pogleda od blizu — tako se mu je zdelo polje.

»Pomlad se pričinja, zemlja vpije po semenu — on pa prodaja tako zemljo in sili v Ameriko!«

Starec je pogledal in se počasi prestopil naprej. Ob ozarh ga je ustavil sosed Jernej, ko je obračal plug.

»No oče, ste prišli malo pogledat? Kdaj pa boste pri vas orali?«

»Čas bi že bil, Jernej, čas,« je odgovoril in strmel v brazdo. »Ne vem, kdaj bo Janez napregel; a čas bi že bilo, čas.«

In je šel dalje žalosten in sram ga je bilo. Kdaj bodo orali? Nikoli! Drugi bodo — tuji ljudje! »Tega ne prenesem. — Sramota me bo podrla in žalost. Še toliko ne dočakam, da bi prišlo prvo pismo iz Amerike. Moj Bog prodal bo in mi bo izgovoril kot, da mi bodo tuji ljudje rezali kruh — sedaj na stara leta! Tega ne prenesem!«

Zavil je po drugi poti proti domu, da bi ga kdo ne srečal in ne ogovoril. —

Čez teden dni je bil grunt prodan. Sin je stopil k očetu:

»Oče, kot imate izgovorjen do smrti in jed tudi; mislim, da se vam ne bo slabo go-dilo.«

»Bog ti odpusti te besede!« je odgovoril starec in podrhtel po vsem životu. »Bog ti odpusti te besede, pravim! Na gruntu, ki sem ga jaz dvignil, mi bodo tuji ljudje rezali kruh! Naj ga le — saj ga ne bodo dolgo. — Jaz ne bom ničesar več rekel, ampak — no — Bog ti odpusti!«

In zopet čez štiri dni je stal na dvorišču in jemal slovo od sina in od njegove družine. Toliko je imel solz v očeh, da bi se bil lahko umil z njimi.

Bog ti daj srečo —

»Pišem vam, oče, in denarja vam pošljem, da ne boste v potrebi,« je obetal sin.

»Ni treba, ni treba! Še pisma ne dočakam. — Saj me bodo kmalu ponesli, prav kmalu me bodo —

Ko je prejel prvi kos od tuje roke odrezanega kruha, je odšel z njim v svojo kamro in ga močil s solzami.

Čeprav so lepo ravnali z njim in ga prijazno ogovorili, se mu je zdelo vendarle, da jim je v napotje.

IVAN DORNIK

Domača gruda

ČRTICA

Nekega dne je nagovoril novega gospodarja na dvorišču:

»Potrpi z mano, Jaka! Saj ne bo treba dolgo —

»Kako govorite, oče! Vsi vas imamo radi — pa tako govorite!« se je hudoval kmet.

»I — težko vam že mora biti — pa potrpite, Jaka!«

Odšel je po vrtu, pripognjen globoko k tlu. Kmet je gledal za njim in je videl, kako se mu je tresel vsak korak, kako se je tresla glava pri hoji. In je vzdihnil:

»Hudo mu je, možu, ker je tako prišlo. Kar čez noč je oslabil.«

Starec je šel čez vrt.

Še pred drevjem ga je bilo sram, ki je zelenelo in poganjalo cvetje. Ptički so se prerekli med vejami nad njim in pogovarjali o gnezdih. Zelenel in pel je ves vrt — a komu?

Sklenil je na hrbtu roki, da je bil videti še bolj upognjen in se je napotil na polje.

Tudi tam je že vse zelenelo. Njivam so se širile grudi kakor dekletu pred poročnim dnem.

Glej, ljubezen in trud sta mu nabirala trde žulje na roki, ko je obdeloval njive — pa jih ni čutil, ker je delal za sina. Kako je preobračal brazde s plugom, kako jih

rahljal z brano, da bi mu njiva povrnila ljubezen za ljubezen — ne njemu! Da bi sinu povrnila. —

A sedaj?

Stoji na ozarh in strmi v njivo: dolgi kraji se vijejo pred njim, vsi polni brstečega življenja; njive se smejejo proti nebu, hrepené kivšku v ljubezni in v mladem poželenju. Nebo jim vrača nasmeh in jih poljublja po soncu.

On pa stoji na ozarh, star in sam. — Kakor bilka lanskega leta, ki čaka, da jo odruje usmiljenje. —

Ko je žito zorelo in zavalovilo čez polje kakor morje zlata, je že hodil med njivami in tehtal klasje. Klasje je bilo polno in težko in mu šepetalo bridke besede na uho.

Kadar je bil lep poletni večer, je sedel na vzpetem kraju, da je videl po vseh njivah in po vsem polju. Usta so se mu nabrala v mil nasmeh, v očeh so mu stale solze.

Po polju je šel fant; na rami je nesel koso in se je z licem naslanjal na kosišče. Njegovo oko je žarelo čez njive in se je

ustavilo ob meji, kjer se je koncem kraja sklanjalo dekle. Fant je zavriskal. Dekle se je ozrlo, se vzravvalo, popravilo ruto in zamahnilo z roko. —

To je bil on.

Nedelja je povabila mladega gospodarja, da je pripeljal nevsto na polje. Šla je poleg njega v belem, širokem predpasniku in je upirala roki v boke. On jo je objemal z eno roko čez pas, z drugo ji je razkazoval.

»Čez vse to si zdaj ti gospodinjal!«

Za plugom se je globoko sklanjal kmet. Z nogo je gredoč popravljaj brazde. Sin se je spotikal ob kolescih in je kleščaril s šibkostjo mlade roke.

Ko sta priorala do konca, je oče obrnil plug, obrisal z rokavom čelo, z nogo sunil grudo prsti na njivo in dejal:

»Vidiš, Janezek, tukajle notri je Amerika! V teje grudi je! Ljudje ne vedo in jo hodijo iskat čez morje —

Sin je uprl začuden in vprašujoč svoje oči v očetu obraz, potem v kepo na kraju.

»Saj je tam Amerika — onstran morja!« je odgovoril. »V šoli smo se učili tako. In zlato kopljejo tam in z vinom se umivajo, je pisal Medvedov Francelj domov.«

»S potom se umivaj, Janezek, s potom,

pa bo v vsaki grudi Amerika!« je vzdihnil oče. —

Tudi to je bil on.

Vse to je bil on, ki sedaj sam in zapuščen sedi na bregu in je z obrazom obrnjen po polju. —

Ko je solza zagorela med trepalnicami, so sanje odmaknile roko in so se razkadile.

»Vse je na tistihle njivah, vse: moja mladost, moje življenje. — Da bi že skoraj umrl!«

Pa je vendar še dočakal pismo iz Amerike, čeprav je mislil, da ga ne bo. Takrat, ko ga je prejel, je žanjica prvič zamahnila s srpom na njivi.

Zaprl se je s pismom v svojo kamro, stopil k oknu, odprl in počasi bral, ker ga je pekla starost v očeh:

Dragi oče!

Vzamem pero v to svojo slabo roko in Vam pišem par vrstic. Najprej Vas lepo pozdravim in Vam povem, da smo vsi zdravi, kakor upam in želim, da ste zdravi tudi Vi. Delo sem dobil. Trpim veliko, da kaj zaslužim. Sedaj vem, da bi si doma lahko več prihranil kot tukaj — da bi le toliko ali pa vsaj pol toliko delal, kot delam in trpim tukaj. Delam v jami. Včasih moram pri delu stati v vodi, včasih pa še ležati na tleh, ko kopljem. Tako smo kakor živina.

Kesam se, pa je že prepozno. Par let ostanem tu, potem pa se vrnem in kupim nov grunt in vzamem tudi Vas k sebi. Da bi bil le še enkrat doma! Vedno mislim na dom. Toliko časa pa potrpite in nikar ne zamerite svojemu sinu

Janezu.

»Kesa se že — oh, saj sem vedel! Doma je pustil Ameriko in jo je šel iskat drugam! In sedaj je kakor živina — kakor živina. — In k sebi me bo vzel, pravi. Od daleč je ljubezen večja. — Nikoli več me ne bo videl — Janez — nikoli več!«

In jokal je, kakor da bi se mu oslabele oči hotele vse izteči v solze. Ko ni bilo nobene solze več, ga je obšla slabost in v srcu je čutil bolečino.

»Kako je to žalostno! — Na polje pojdem in kar umrl bom tam.«

Lezel je ob palici in počival. Na bregu je obstal in se z obema rokama naslanjal na palico.

Polje je vriskalo, njive so pele zrelo pesem, snopi so zoreli v soncu. Vse je živel, celo polje se je gibalo, vse je bilo zlato v žitnem polju. Videl je, kako je žanjica morala z obema rokama na široko objeti snop, da ga je obsegla s povslovom; videl je, kako so roke komaj dvigovale težo snopa na voz.

»Amerika!« je sam sebi zašepetal, ob palici zdrknil na travo in obsedel.

»Kar umrjem — tukajle umrjem. — Ob pogledu na to Ameriko. Saj je vse moje v njej: mladost, življenje! Kar umrjem — (Dalje na 8. strani)

Ko se okrenil, je opazil, da Ah Kim pospravlja mizo. »No, Charlie, kaj mislite o novem gostu v našem malem hotelu?«

»Ta gospod Gamble je na videz nedolžen kakor majsko jutro, se mi zdi.«

»Res je. In sveto pismo tudi pozna.«

»Pač nič nevaren in blag človek. Toda med njegovo pičlo prtljago je skoraj nova nabita pištola.«

»Najbrž bo z njo streljal podganam v re-pe,« se je posmejal Bob. »Ne, nikarte ga sumničiti! Najbrž je kak strahopetec, ki verjame vse, kar mu kažejo po kinih. In se je skrbno oborožil, da bi se v tej divji deželi mogel braniti. Sicer pa je Madden pravkar po telefonu sprejel brzojavko, kakor je videti s precej neprijetno vestjo. Holley poskuša izvedeti vsebino. Če telefon zazvoni, pojdite na verando in me kako opozorite, ko bo kdo prihajal.«

Molče je Kitajec nadaljeval svoj popravek pri mizi. Nekaj minut kasneje se je zopet oglasil telefon. Bob je pohitel k telefonu ter položil roko na zvonec, da uduši zvok. Chan je oddrsal na verando.

»Da, Holley!« je tiho govoril mladenič. »Prav! Ampak zanimivo je to, kajne? Dre-vi pride? Lepa hvala, dragi prijatelj!«

Odložil je slušalo in Charlie se je vrnil. »Novica! Brzojavila je Evelina Maddenova. Najbrž se je že naveličala še dalje čakati tam v Denveru. Brzojavila je iz Barstowa. Mlada gospodična se pripelje drevo ob šestih in štirideset v Eldorado. Najbrž bom moral iz sobe in sploh odtoč.«

»Gospodična Evelina Maddenova?« je ne-verjetno ponovil Chan.

»Resnično — Maddenova edinka. Prevzet-na lepota. Spoznal sem jo v San Francisku. Ni čuda, da se je Madden zavzel, kaj-ne?«

»Tale farma morilcev kajpada ni bivališče za gosposko, razvajeno gospodično.« Bob je vzdihnil. »Nov zapletljaj. Stvar se razvija, midva pa ne prideva do cilja.«

»Še enkrat bom moral prositi: Vadite se v kreposti, v kateri ste tako slabo izurjeni, v potrpežljivosti. Skoraj bodo naši upi vselej. Ženska roka...«

»Ta ženska roka pomeni ozeblino! Stavim z vami, Charlie, niti sončno pripekanje v puščavi ne bo otajalo Eveline Maddenove.«

Chan se je vrnil po svojih opravkih v kuhinjo. Madden in Thorn sta odšla čez nekaj časa v hišo, profesor Gamble pa se je menda umaknil v svojo sobo. Dolgo, vroče popoldne je minevalo v svinčeno težkem miru. Le glasno smrčanje spečega Maddena je žagal tišino. Tudi Boba se je lotevala utrujenost in se je udobno zleknil na posteljo. Zbudil se je šele pod večer poten in s težko glavo, toda kmalu ga je zunaj osvežil hladni vetrič.

Ob šestih je skozi patij odšel v izbo. Na dvorišče pred skednjem je bil pripravljen Maddenov veliki avto. Bob se je spomnil zadnjih dogodkov. Milijonar hoče v Eldorado po svojo hčer. Toda, ko je stopil v izbo, je videl, da bo to opravil Thorn. Taj-

nik je stal v svoji temni obleki in pod črnim klobukom je bil njegov obraz še bolj bled. Ko je vstopil Bob, sta Thorn in milijonar prekinila svoj očitno zelo resni pogovor.

»Dober večer!« je pozdravil Bob. »Menda nas vendar ne boste zapustili, gospod Thorn?«

»Imam opravke v mestu! Torej naj sedaj odidem, gospod Madden?«

Zopet je pozvonil telefon. Gospodar je hitel k aparatu. Zopet se mu je poznalo na obrazu, da se neprijetno počuti. Nove slabe novice, je pomislil Bob.

Madden je s svojo veliko roko zakril telefonsko trobko in se okrenil k tajniku. »Gospa doktor Whitcomb hoče nocoj govoriti z menoj. Napoveduje, da mi ima sporočiti važne reči.«

»Kar povejte ji, da imate dosti opraviti.« »Obžalujem, gospa doktor,« je govoril milijonar v trobko, »toda preveč sem zaposlen...« Prenehal je, ker je bil prekinjen. Zopet je z roko zakril trobko.

»Vkljub temu hoče... hudič naj jo vzame!«

»Jo boste pač morali sprejeti!«

»Tedaj dobro, gospa doktor!« se je vdal Madden. »Pridite okrog osmih!«

Thorn je odšel in veliki avto je od-brenčal.

Večerja je bila ob navadnem času, kar je Boba zelo osupnilo. Thornov sedež je bil prazen in čudno, da niti za Evelino ni bilo pogrnjeno. Gospodar tudi ni nič ukrenil, naj bo zanjo pripravljena soba. Po večerji

je Madden z Bobom in profesorjem Gamblejem odšel na verando, kjer je rdeči sij ognja iz kamina božal škrlje v tlaku, opeko v steni in Tonyjev drog, sedaj prazen in osamel.

»Kako lepo in pokojno je tukaj,« je sanjaril mali prirodoslovec. »Ubogi norci, stlačeni med zidovjem mestnih hiš, ne slutijo, ob kaj so! Jaz bi vedno prebival tukaj.«

Ta opazka gostitelja ni kar nič osrečila in nastal je mučen molk. Kmalu po osmih je pribrel na dvorišče avto. Morda Thorn z mlado deklico? Toda Madden je dejal: Zdravnica je, Ah Kim! Strežaj je prišel. »Pripelji damo semkaj!«

»Z menoj itak noče govoriti!« Gamble je vstal. »Notri vzamem v roke kako knjigo.« Madden se je ozrl na Edena, toda ta je sedel kakor pribit.

»Doktorica je moja prijateljica,« je po-jasnil. »Včeraj sem jo obiskal. Čudovita ženska!«

Doktor Whitcomb je vstopila. Svojemu sosedu je stisnila roko. »Nas zelo veseli, da ste zopet v naši bližini.«

»Zelo ste ljubeznivi!« je hladno zamo-mljajal Madden. »Gospoda Edena poznate, kakor slišim?«

»O, dober večer! Kako ljubo mi je, da se zopet vidiva! Zakaj niste prišli danes nič v vas?«

»Bilo je preveč opravka!« Bob ji je pri-maknil stol in nekoliko v stran je sedel Madden, prevzetno in neprijaznega obraza. (Dalje prihodnjic)

Turistična razstava v Innsbrucku

Letošnji innsbruški mednarodni velesejem, ki je že 34. po vrsti, bo od 24. septembra do 2. oktobra. Težišče tega velesejma bo letos na specializirani razstavi eksponatov turističnega gospodarstva. Po dosedanjih prigrisatvah se bo letošnjega innsbruškega velesejma udeležilo 1100 razstavljalcev iz 18 držav. Razstavna površina na innsbruškem sejmu obsega danes 26.300 kvadratnih metrov, od teh je nad polovico, in sicer 14.200 kvadratnih metrov pokritega razstavnega prostora. Ekspoziti specializiranega sejma turističnega gospodarstva bodo prikazani predvsem v veliki razstavnici dvorani števil. 2, medtem ko bo v dvorani števil. 1 razstavljeno raznovrstno potrošno blago za potrebe obratov in tudi za osebno potrebo. Ker se iz leta v leto pojavlja vse več interesentov za udeležbo na innsbruškem velesejmu, ima sejemska uprava v načrtu zgraditev še tretjega sejemskega objekta s 1600 kvadratnimi metri pokritega razstavnega prostora.

Letošnja ponudba na omenjenem velesejmu bo obsegala zlasti investicijske dobrine za celotno turistično gospodarstvo, pri čemer bo glavni poudarek na racionalizaciji in avtomatizaciji tako kuhinje kot pisarniškega poslovanja. Prikazani pa bodo seveda tudi raznovrstni stroji in orodja za industrijo, trgovino, promet, gradbeništvo in obrt, prav tako pa tudi sodobna tehnika za urade in razne elektronske naprave. V posebnem

Za sto let dovolj zemeljskega plina

Zahodna Evropa razpolaga z velikimi ležišči zemeljskega plina. V letu 1965 so spravili na dan že okrog 80 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina. Po preiskavi, ki jo je izvedla nemška družba Shell v Hamburgu, bi lahko v Evropi pridobivali doma zemeljski plin iz do sedaj odprtih ležišč še 105 let, če bi se trenutno na tem področju najvažnejše dežele, kot Italija, Francija, Zahodnonemška zvezna republika, Nizozemska in Avstrija omejili na obseg leta 1965. Zdi se pa, da pridobivanje ne bo ostalo v dosedanjem obsegu.

Četudi je računati s tem, da bo zemeljski plin evropsko potrebo energije v desetih letih kril le za 8 do 10 odstotkov, pomeni to znatno povečanje potrošnje. Višina zalog se bo nedvomno tudi še povečala, ker mnogo področij evropske celine in plitvih obalnih morij še niso raziskali. Že v statistikah zemeljskega plina prihodnjih let se bo verjetno prvič pojavila tudi Velika Britanija, saj so v njenih obalnih vodah Severnega morja pred kratkim ugotovili znatne količine plina.

Po podatkih družbe Shell so v letu 1965 v posameznih zahodnoevropskih deželah pridobili sledeče količine zemeljskega plina (v milijardah kubičnih metrov): Italija 7,8 (leta 1964: 7,3), Francija 5,2 (4,9), Avstrija 1,7 (1,3), Zahodna Nemčija 2,8 (1,3), Nizozemska 2,1 (0,5). Dokazane zaloge v teh deželah se pa znatno razlikujejo od pridobljenih količin. Tako odpade na Nizozemsko okoli 1.600 milijard kub. m, na Zahodno Nemčijo okoli 220, na Francijo 140, na Italijo 120 in na Avstrijo 27.

„HORIZONT“ - plot
zvesti pastir za živino

PODJUNSKA TRGOVSKA
DRUŽBA

BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES — EBERNDORF
A 9141 Tel 04236-281

oddelku bodo eksponati alpskega gospodarstva s posebnim ozirom na njegovo mehanizacijo in tehnično opremo. Nadalje bo na sejmu zastopana tudi tirolska mizarstva obrt, ki bo prikazala tujske sobe v tirolskem slogu. Tirolski lončarji pa bodo razstavili moderne keramične peči in kopalnice z originalnimi deseni. Prikazana bodo tudi raznovrstna kakovostna glasbila, prav tako pa bodo na sejmu zastopana tudi razna terenska vozila za uporabo na težavnem alpskem terenu.

S skupinsko razstavo pa bodo na sejmu nastopile tudi švicarske firme, ki bodo razstavile pretežno specialne izdelke za potrebe hotelirstva in gostinstva. Poljska kolektivna razstava na letošnjem innsbruškem ve-

Gorenjski sejem Kranj 1966 je odprl vrata

V Kranju bodo jutri, dne 5. avgusta 1966, odprli 16. Gorenjski sejem, ki je ogledalo kranjskega gospodarskega življenja, in bo trajal 12 dni. Področje sejma se čedalje bolj širi; nakupno središče je bilo letos ponovno razširjeno. Ker je naraslo tudi število razstavljalcev in s tem tudi ponudba, so morali povečati tudi razstavišče. Doslej se je razstava odvijala v prostornih osnovnošolskih poslopjih in na prostoru pred šolo ter v sosednji tekstilni šoli. Sedaj pa služi razstavi tudi delavski dom sredi mesta.

Tako bodo obiskovalci sejma mogli videti v osnovni šoli predvsem pohištvo, gospodinjstvo orodje, živila, električne naprave, usnjeno robo, športne potrebščine, izdelke iz gumija, gume, plastiko, plošče in podobno. Na prostoru pred šolo so razstavile razne trdke poljedelske naprave in stroje. Sejma se udeležuje tudi beljaška tovarna strojev, ki bo svoje stroje pokazala kmečkim interesentom na bližnjem polju.

V tekstilni šoli prevladujejo tekstilije, moda, obleka in perilo, moška konfekcija kakor tudi šivalni stroji; tudi iz Avstrije. Modna razstava bo pokazala obleke, klobuke in čevlje. Prostor pred tekstilno šolo je posvečen domačim in tujim motornim vozilom, tovornim vozilom, motornim kolesom in mopedom.

V prostornem delavskem domu bomo videli pohištvo, televizijske in radijske aparate, električne potrebščine, čevlje, kožuho, vino, lovsko orožje, darila, gospodinjstvo orodje in drugo.

Za oddih obiskovalcev nastopajo vsak dan folklorne skupine in je poleg priložnosti za prigrizek in kavo preskrbljeno tudi z umetniškimi vložki; pa tudi glasbe in petja ne manjka.

Gorenjski sejem ni več krajevna prireditel, temveč razstavlja na njem podjetja iz vse Slovenije in deloma tudi iz Hrvaške, pa tudi iz tujine. V 16. letu svojega obstoja bo nudil več in predvsem boljšega blaga. Posebno inozemski obiskovalci bodo mogli ugotoviti spremembo, napredek, rast in strukturo jugoslovanskega gospodarstva.

Krma iz lesa

Ime finskega profesorja Virtanena je znano po svetu zaradi posebnega načina prirejanja ensilaze, ki je njegov izum. Za svoj raziskovanje na področju živalske prehrane je prejel celo Nobelovo nagrado.

Zdaj pa poročajo listi, da mu je uspel postopek, po katerem je mogoče neko sestavino, ki sicer gre pri proizvodnji celuloze v odpadke, predelati v visokovredno živinsko krmo. To krmilo je menda izredno bogato na škrobu in odlična krma za govedo. Sečnino, ki je bila do sedaj zelo nevarna postranski proizvod pri proizvodnji papirja, pa je mogoče predelati v visokovredno beljakovinsko krmo.

Z obema novima krmiloma so krmili

Pozor na napenjanje pri živini

Skoraj sleherni napenjanje, ki lahko povzroči tudi pogin živali, povzroči neodgovarjajoča krma. Vendar ni težko obvarovati živine pred napenjanjem, le nekoliko razuma in dobre volje je potrebno.

Ne smemo krmiti nobene plesnive krme, tudi plesnivega sena ne. Ne smemo krmiti nobene ugrete krme. Če je krma ugreta, jo moramo nekoliko zrahljati na zraku, da izgubi nepotrebno toploto in nekoliko vlage. Še najbolj nevarna pa je sveža in ugreta krma, a nič manj tudi sveža in mokra krma.

Iščemo sobarico in trgovsko pomočnico za št. Vid v Podjuni. Oglasi na upravo lista.

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLESA,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE

vam nudi ugodno domačo tvrdka

Johan Lomšek

št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

lesejmu pa bo obsegala predvsem razne konserve in živila, prav tako za potrebe hotelirstva in gostinstva. Dalje bodo na razstavi močno zastopani tudi južnotirolski vinogradniki. Bogata bo na sejmu tudi izbira vin, ne le iz Avstrije in Južne Tirolske, temveč tudi drugih vin iz Italije ter sortna vina iz Francije, Zahodne Nemčije in Španije.

Zastopani pa bosta tudi Slovenija in Koroška z bogato kolektivno razstavo.

Glede na to, da bo v središču zanimanja razstava turističnega gospodarstva, bo letošnja innsbruška prireditel pod geslom »Kvalitetni napredek turizma«. Interesenti bodo mogli v zgoščenih oblikah dobiti pregled o najnovejših dosežkih na področju proizvodnje artiklov za specialne potrebe hotelirstva in gostinstva kot izredno pomembnih činitelev v sodobnem turističnem gospodarstvu.

Kardinal Višinski ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

od vere. V resnici pa hrepeni mladina po Bogu, po resnici in pravičnosti; ta mladina bo premagala vse ovire sovraštva, laži in jeze, tako je dejal cerkveni predstojnik.

Kardinal, ki je pridigal ob posvetitvi nove cerkve, se je pritoževal tudi glede tega, da povsod primanjkuje cerkva in da oblasti ne dovolijo gradnje novih božjih hiš. Tudi to je dokaz, da je vlada sovražno usmerjena proti cerkvi. Težave, ki bi se pojavile ob gradnji novih cerkva, nikakor niso finančnega značaja. Kajti vse stroške bi krilo ljudstvo samo.

Severna in Južna Koreja sta se spopadli

Predstavnitvo južnokorejske mornarice je objavilo, da je ob vzhodni obali, več kilometrov južno od demarkacijske črte, prišlo do spopada med južnokorejskimi patrolnimi čolni in devetimi severnokorejskimi ladjami. Južnokorejsko sporočilo pravi, da je trajal boj na morju pol ure. Več južnokorejskih čolnov je bilo poškodovanih, severni Korejci pa so zgubili ladjo.

Bo šla nova indonezijska vlada novo pot?

Po imenovanju nove vlade v Džakarti krožijo novice, da se bo Indonezija vrnila v OZN. Zunanji minister Malik je izjavil, da čaka ugodno priložnost za to. Znano je tudi, da sta zunanja ministra Indonezije in Malezije prejšnji mesec dosegla v Bangkoku sporazum za rešitev spora med obema državama. V zvezi s tem so indonezijski vojaški poveljniki sklenili, da bodo v treh tednih poslali v Malezijo odposlanstvo miru. Glede teh vprašanj še vedno traja spor med Sukarnom in Suhartom.

Domača gruda

(Nadaljevanje s 7. strani)

Popoldne se je nagnilo nad njim, zarja se ga je dotaknila, večer je šel mimo in mu pogledal v speči obraz.

On pa je sedel.

Že je iztegovala noč roke proti njemu, on pa je še sedel, z obrazom skoraj pri tleh.

Tedaj je prišel kmet z vozom po kolo-vozu in ga je vzdramil.

»E-e-ha, rjavec!« je zaklical konju.

Pristopil je in potresel starčka za ramo.

»Oče, kako pa da ste obsedeli? Prehladili se boste, ker ste goloroki — in tako stari!«

»Ali si ti, Tonček! Vidiš, Tonček — kar umreti sem hotel tukajle. — Na polje bom gledal, sem si mislil, in na njive — pa umrl bom.«

»Vstanite oče, da vas popeljem domov!«

Pomagal mu je, da je vstal.

»Da ste tako slabi! Saj vas moram podpirati, da ne padete!«

»Slab sem, Tonček — vidiš, zato sem hotel tukaj umreti — kar sredi polja — sredi polja —«

Kmet ga je posadil na voz.

»Tako, Tonček, da bom gledal nazaj, na polje. — Vidiš, naj ga še gledam — za slovo. Saj ga ne bom videl nič več. — Poneso me še tu mimo...«

Kmet je čutil v srcu te boleste besede, obrnil se je in z rokavom potegnil čez oči.

Hi, rjavec!« je dejal in je pognal konja. Ko je jesen potegnila z roko čez osamelost žitnega stebela na polju, so starca zares ponesli mimo — na božjo njivo.

*Kupujte pri turdkah, ki
oglašujejo v našem listu!*

VERNIKOM V CELOVCU

Dan vednega češčenja za slovenske vernike v Celovcu bo v četrtek, 11. avgusta, v kapeli provincialne hiše (Viktringer Ring 19). Na predvečer bo ob pol 7. uri blagoslov in priložnost za spoved. Na dan češčenja pa bodo svete maše od 7. ure ves dopoldan. Popoldne so ure češčenja; ob pol 6. uri zvečer pa se začne zaključne pobožnosti s sveto mašo.

Gummi - Berger

Klagenfurt - Celovec, Kardinalplatz 11 in 10.-Oktober-Str. 11, tel. števil. obeh 45-23
Villach - Beljak, Gerbergasse 4, telefon 69-98

Dežni plašči • Razni predmeti iz gumija in umetnih snovi • Namizni prti iz plastike • Zaves • Kopalne potrebščine in za camping • Igrače